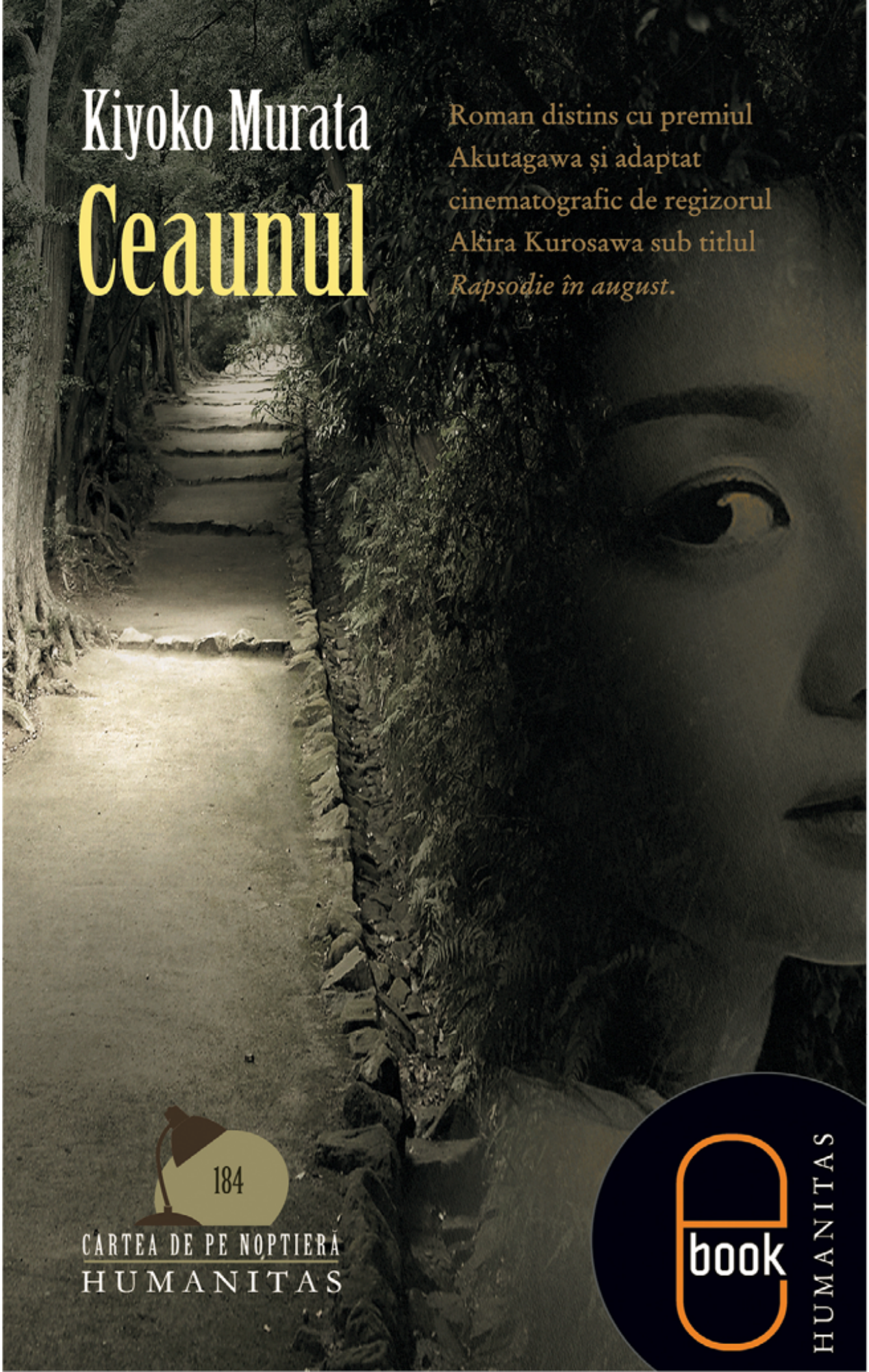

Kiyoko Murata

Ceaunul

Roman distins cu premiul Akutagawa și adaptat cinematografic de regizorul Akira Kurosawa sub titlul *Rapsodie în august*.

184

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

HUMANITAS

ebook HUMANITAS

Kiyoko Murata s-a născut în 1945 la Yahata, în nordul insulei Kyushu (Japonia). După un prim succes înregistrat cu romanul *Suichū no koe* (*Vocea apei*, 1975), premiat la Festivalul artelor din Kyushu, a decis să se consacre exclusiv scrisului. *Nabe no naka* (*Ceaunul*, 1987) a obţinut unul dintre cele mai prestigioase premii literare japoneze, Akutagawa, şi a fost adaptat şi ecranizat de celebrul regizor Akira Kurosawa în 1991, sub titlul *Rapsodie în august*. A primit numeroase alte premii literare, printre care Premiul Yasunari Kawabata (1998), pentru *Nozomi ushio* (*Dorinţe la flux*), şi Premiul pentru Arte al Primului-Ministru (1999), pentru *Ryūhigyotenka* (*Cântecul tainic al dragonului*). A fost decorată cu Medalia cu Panglică Purpurie, cea mai înaltă distincţie în domeniul artistic (2007).

Ruxandra Mărginean Kohno a obţinut doctoratul în limba şi cultura japoneză la Universitatea Waseda, din Tokyo, în 2001. Este cercetător la Centrul de excelenţă pentru cercetarea şi educarea în domeniul teatrului şi filmului de la Muzeul Teatrului din cadrul aceleiaşi universităţi. A debutat ca autor şi traducător cu ediţia bilingvă (japoneză-română) a cărţii *Nō: dentō no sōzō* (*Nō: Tradiţia creatoare*) apărută la Editura Scrisul Românesc în 2009.

Kiyoko Murata
Nabe no naka
Copyright © 1987 by Kiyoko MURATA
All rights reserved.
First published in Japan in 1987 under the title „NABE NO NAKA“ by Bungeishunju Ltd.
Romanian translation rights arranged with Bungeishunju Ltd. through Japan Foreign – Rights Centre/ Simona Kessler
International Copyright Agency, Ltd.

Kiyoko Murata
Ceaunul
© Humanitas, 2011, pentru prezenta versiune românească (ediţia print)
© Humanitas, 2013 (ediţia digitală)
ISBN: 978-973-50-3893-9 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Kiyoko Murata

Ceaunul

Traducere din japoneză şi note de
RUXANDRA MĂRGINEAN KOHNO

1

Spre seară, afară era încă lumină.

Tăiam zarzavaturile în bucătărie, când bunica a intrat pe uşa din spate cu recolta de pe ogor.

Lotul de pământ al bunicii este mic, iar produsele de pe el, fără excepţie, tot aşa. Căpşuni, roşii pitice, porumb negru… A venit cu câte puţin din toate legumele astea drăgălaşe.

— Tami-*chan*[1], ia uite-aici!

Ţinea în palmă patru-cinci ardei pitici, de un verde-închis.

— Să tai astea mărunţel, mărunţel şi să vezi ce culoare minunată o să dea dacă le împrăştii în ceaun când e gata mâncarea.

Am primit din mâna bunicii ardeiul. Era verde şi cald. Razele verii îl încălziseră toată ziua. L-am pus pe tocător şi l-am tăiat energic în bucăţi mari.

Printre zgomotele cuţitului, am auzit muzica unui casetofon deschis într-o cameră îndepărtată. Vară-mea Minako are prostul obicei de-a pune casetofonul când învaţă. Nu ştiu de ce, n-o face când stă întinsă pe jos uitându-se pe *manga* sau reviste.

Lângă mine, pe foc, se afla un ceaun mare, negru, de tuci. Înăuntru, învăluite în spumă, fâsâind şi tremurând, fierbeau legumele. Se ridicau vălătuci albi de abur mirosind a carne de pui, iar când priveam în oală parcă-mi aminteam de lacul fierbinte al staţiunii termale vizitate cu mult timp în urmă, în excursia cu clasa din şcoala primară. Muzica răspândită de casetofon vibra şi deasupra lacului din ceaun.

Dar nu era singurul sunet care răzbătea până în bucătărie. Urechile mele mai distingeau un altul. Provenea de la o orgă veche aflată în întunecoasa cameră cu *tatami*[2] unde erau întâmpinaţi oaspeţii, situată mult mai departe, după odaia în care se găsea Minako. Orga folosită de bunica pe vremuri, când lucra la şcoala primară. Se deteriorase din cauza umezelii, nu mai scotea unele note. De exemplu, acum se auzea melodia *Trandafir sălbatic*,

dar din când în când sunetul se întrerupea – era un *Trandafir sălbatic* plin de găuri.

Cel care cânta la orgă era vărul meu Tateo.

Un nume ciudat, scris cu două *kanji*[3], unul pentru a se supune, şi unul pentru bărbat, citite împreună Tateo. În timp ce ascultam orga, am aruncat în ceaun bucăţile de ardei. Şi atunci, melodia de la orga cu note lipsă, ultima parte a *Trandafirului sălbatic*, parcă m-a învăluit într-o atmosferă tristă care s-a revărsat ca o ploaie peste carnea de pui din oală.

Pe uşa bucătăriei a intrat fratele meu mai mic, Shinjirō. În fiecare zi, fugea de zarva ciudată a casei, mergând cu manualele în incinta templului din apropiere, unde dormea la prânz.

— Ai reuşit să înveţi? l-am întrebat eu luând oala de pe foc.

— Da, încuviinţă el, cu o mină serioasă.

Cred că şi în acea zi reuşise să doarmă pe rupte. Pe unul din obraji avea urme de iarbă.

— Cel mai bine se învaţă afară, zise el dispărând în camera din spate.

Ne aflam în casa de la ţară a bunicii.

Noi, cei patru nepoţi, veniserăm în ultima săptămână din iulie, când începuse vacanţa de vară. Eu şi fratele meu mai mic, Shinjirō, şi verii mei – Minako şi Tateo.

Bunica noastră împlinea optzeci de ani. Era numai piele şi os, dar foarte sănătoasă.

În după-masa aceea ne impresionase mica umbrelă de soare albă, tremurând în mijlocul câmpului verde de orez. Bunica ne aşteptase mult timp pe drumul din câmp. În fustă şi încălţată cu pantofi, desfăcuse umbrela de soare care zăcea cine ştie de când în fundul dulapului.

Ne condusese acasă pe drumul dintre parcelele ogorului de orez. Îndată ce-am ajuns, ne-a tăiat pepene rece, ne-a servit cu ceai de orz prăjit de la frigider şi, după ce s-a agitat o vreme între bucătărie şi camera de zi, ne-a întins o scrisoare par avion.

Era din străinătate, pe numele ei. De asta ne retrăseserăm la ţară, la bunica, pentru perioada vacanţei. Tateo, ca reprezentant al nostru, cu un aer important, primi plicul cu margini ţipătoare, albastru cu portocaliu. Fără îndoială că Tateo, întocmai ca mine, Shinjirō şi Minako, după ce privise

scurt plicul, simţise că i se umple sufletul de speranţă. Nu era vorba de conţinutul scrisorii, ci doar de modelul cu dungi albastre şi portocalii – din pricina lui inimile ne băteau mai tare.

Când am deschis-o, am zărit un scris ceva mai nepriceput decât al lui Shinjirō:

„Dragă doamnă Sanae Hanayama,

Vă scriu cu deosebită stimă. Eu sunt fiul fratelui dumneavoastră mai mic, Suzujirō.

Tata a venit în 1920 din Japonia în Hawaii cu un mare vis a trăit împreună cu ananasul şi mi-a lăsat mie grădinile întinse mai e puţin şi moare cel care a fugit de acasă vrea să vă vadă în ultimul său ceas veniţi şi întâlniţi-l pe tata vă rog frumos.

Numai bine,

Clark“

Cum bunica a trăit mult, scrisoarea de la Clark ajunsese la cine trebuia.

O cheamă Sanae Hanayama.

Bunica nu s-a bucurat cine ştie ce de faptul că-l găsiseră pe fratele ei mai mic, posesor al unor plantaţii de ananas şi, pesemne, mare bogătaş. Asta era o poveste veche de mai bine de şaizeci de ani. Nu s-a bucurat atât de asta, cât de faptul că, datorită lui, părinţii noştri săriseră în sus fericiţi şi se duseseră cu toţii să-i vadă pe Suzujirō şi Clark în Hawaii, iar noi, cei patru nepoţi, rămăseserăm în grija ei – iată de ce se bucura ea.

Părinţii noştri îşi dăduseră telefoane toată luna iulie în legătură cu vizita în Hawaii, stând de vorbă ore în şir, apoi discutând cu Clark, adâncindu-şi relaţiile amicale, ca între veri. Şi apoi taţii au invocat boala unei rude şi înmormântarea care urma ca să-şi ia liber de la serviciu, mamele au rugat vecinii şi prietenii să aibă grijă de casă în lipsa lor, iar pe noi ne-au trimis la bunica.

Fără să se lase antrenată de agitaţia din jur, dar îmbrăcându-se în fustă şi punându-şi pantofii în câmp, bunica venise în întâmpinarea noastră.

— Asta e situaţia, zise bunica privindu-ne chipurile. Dacă aţi venit până aici, staţi toată vacanţa de vară. Nu mai aveţi altă ocazie. Când o să vă

faceţi mari, fiecare o să fie în legea lui. O să ne înţelegem bine unii cu alţii.

Tateo zise că bunica nu era, poate, în relaţii bune cu Suzujirō. „Femeile sunt încăpăţânate, nu se duce nici moartă să-l vadă.“

Bunica n-a mai vorbit de-atunci despre fratele mai mic din Hawaii. Era foarte ocupată cu alte treburi.

În seara în care am ajuns noi, bunica a deschis toate dulapurile din vasta ei bucătărie, căutând concentrată un anumit obiect. A înşirat pe podeaua de lemn oalele vechi, mari. Se pare că avea o oală pe care-o căuta şi nu reuşea s-o găsească; dădea din cap nedumerită, încercând să-şi amintească de vremurile când o folosea zi de zi.

— O oală mare... mijlocii – una, două, trei… oale chinezeşti – una, două…

M-am aşezat pe jos, lângă ceaunele negre, de tuci. Duşumeaua era rece şi umedă.

— Ceaunul pentru fierturi este aici, dar unde i-o fi capacul?

Ridică pe rând oalele puse una în alta, uitându-se înăuntru. Dar nu credeam că va găsi ce caută. De ce? Capacul era folosit ca să acopere ciubărul vechi de *miso*[4] aflat deasupra unuia dintre rafturile pe care bunica le privise adineauri ridicându-se pe vârfuri. Dacă nu-i spuneam eu unde este, capacul cu pricina n-avea să coboare singur de-acolo. Nepoţilor – care erau deja de şaisprezece-şaptesprezece ani – nu le mai păsa de cartofi copţi şi plăcinţele de dovleac, dar socoteam că nu se cuvine să-i spun aşa ceva.

— De azi înainte trebuie să fac tot ce pot pentru voi, zise bunica îndreptându-se de şale. Oalele sunt în ordine, nepoţii adunaţi cu toţii aici, deci să începem.

Apoi a dus ceaunul vechi la chiuvetă. În locul lui a pus în dulap oala mică pe care-o folosise până atunci. Chiar în acea clipă a pătruns în bucătărie sunetul de la orga din camera din spate. Bunica oftă cu mâna întinsă pe robinet. După oale, acum răsuna orga.

Tateo repeta acelaşi pasaj, doar cu dreapta. El era cel mai mare dintre noi, avea nouăsprezece ani. Tocmai reuşise la examenul de admitere la facultate şi hotărâse să nu mai pună mâna pe carte în vacanţă; se plimba agale prin casă uitându-se primprejur. Descoperirea orgii părea să-l facă la fel de fericit ca pe bunica.

„Cântă *Trandafirul sălbatic*“, îi ceruse bunica.

Dar... Ce-a gătit bunica pe muzica aceea avea un gust atât de rău, că nu se poate povesti. Dovleac fiert cu *kōya tōfu*[5] şi cu carne de pui, însă ultimele două nu se mai puteau distinge, atât erau de negre, în timp ce dovleacul dispăruse în întregime. Se topise la fiert, transformând fiertura într-o mocirlă.

Şi toate aveau doar gustul sărat al sosului de soia, făcându-mi limba să se chircească. Dădeam cu toţii din fălci într-o linişte desăvârşită. Nu ştiam cum să înghiţim ce băgasem fără prea multă chibzuială în gură. Limba căuta o scăpare din faţa mâncării aşezate pe ea.

Cât despre bunica, ea mesteca şi spunea:

— Gustos, gustos, ce mănânc cu voi are alt gust! golind pe nesimţite două boluri, mici, e drept, de orez.

Astfel, din prima zi petrecută la ţară, ne-am pierdut orice speranţă în ceea ce privea bucatele bunicii. A doua zi a fost şi mai şi, iar a treia zi, îngrijorător. Mi-am zis că e poate din pricină că bunica avea placă. Singură, îşi pregătea probabil mâncare moale şi tot singură o mânca… Iar placa îi acoperea cerul gurii, făcând-o aproape să nu mai simtă gustul alimentelor.

În timpul cinei din a treia zi, Shinjirō se întoarse spre ea dintr-odată, spunându-i:

— De mâine, las-o pe soră-mea să gătească. Cred că aşa e mai bine pentru toată lumea. Şi ţie o să-ţi fie mai uşor.

Eu, Minako şi Tateo, cu bolurile de orez în mână, ne-am ascuns capul între umeri şi am închis ochii. Bunica privea cu tristeţe în jos spre peştele negru, împrăştiat în farfurie.

Aşa se face că bunica, de care-mi era tare milă, mi-a încredinţat mie bucătăria.

Mâncarea preferată a bunicii erau fierturile.

Meniul pregătit de mine a doua zi, în locul bunicii, a constat în creveţi cu lujeri de nufăr. Făcusem rost de ei în oraşul de la poalele dealului – mersesem până acolo cu Shinjirō pe post de hamal.

Bunica ridică bolul cu ambele mâini, ca pe o ofrandă, şi se bucură, cu râuri de lacrimi.

— Asta a gătit-o Tami-*chan*, spuse ea, înclinându-şi capul în faţa bolului.

A doua zi, am fiert vinete cu carne de vită şi *konnyaku*[6], apoi usturoi verde cu carne de porc, şi pe urmă ficăţei de pui cu praz şi ardei verde. În fiecare zi ceaunul se golea până la fund.

Tateo, care nu mai trebuia să studieze pentru admiterea la facultate, îşi petrecea timpul cântând la orgă, citind şi, de cele mai multe ori, dormind la prânz. Minako, aflată în al doilea an de liceu, îşi punea părul pe bigudiuri, îşi pilea unghiile sau se uita pe *manga*; nu se putea concentra asupra învăţăturii.

Fratele meu mai mic, Shinjirō, elev de gimnaziu, stătea numai pe-afară. Dar acum eram la ţară, n-aveam în jur decât orezării, temple, un lac şi o pădure de bambuşi, deci nu exista pericolul să fie racolat de vreo gaşcă. Acasă trebuia să merg pe înserat în întâmpinarea lui, când vedeam că nu mai apare odată.

… Ieri am fiert morcovi cu lujeri de nufăr şi cartofi lipicioşi. Oare mâine ce să gătesc?…

Ne găseam pe un platou, unde şi vara este răcoare.

La începutul verii, lui Shinjirō i se iritase pielea pe spate de la transpiraţie, dar îi trecuse fără urme în patru-cinci zile.

Şi vântul care pătrundea în bucătărie era uscat, înviorător. Minako mă căina văzând cum în fiecare zi mă lupt cu ceaunul vechi, mare, al bunicii.

— Să vii pân-aici ca să stai în bucătărie… spunea ea. De fapt, tu eşti de vină c-ai acceptat să schimbaţi rolurile…

Însă eu, oricum, la sfârşitul anului şcolar, când intram în vacanţa de vară, la îndemnul mamei, făceam acelaşi lucru în bucătăria încălzită de aerul fierbinte, aşa că gătitul în bucătăria casei acesteia răcoroase nu mi se părea atât de greu de suportat pe cât credea Minako. Fusesem un copil care se ruga de mama să-l lase să cureţe cartofii.

Minako şi cu mine eram de aceeaşi vârstă, aveam şaptesprezece ani, dar ea nu se pricepea să cureţe cartofii cu tot atâta îndemânare. Nici eu nu puteam să-mi pun părul pe bigudiuri frumos, ca ea. Iată cum noi două puteam face fiecare numai jumătate din ceea ce era important.

Aşa că i-am propus lui Tateo, care se scula numai la ora mesei şi în rest dormea cu o carte pe burtă pe unde apuca, în camera de oaspeţi, pe prispă

sau la umbra vreunui copac în grădină:

— Ne căsătorim amândouă cu tine. Nu mai sta aşa tolănit, că o să sărăceşti, hai, scoală-te!

Iar Tateo, râzând:

— Căsătoria între veri este periculoasă.

Ne cerceta chipurile:

— Dacă vă asumaţi riscurile, atunci bine!

— De ce? am întrebat eu.

— Ce prostuţă! Nu ştii regula lui Mendel despre combinaţia boabelor de mazăre?

Şi Tateo, sub paulownia printre ale cărei flori se strecura uşor vântul, începu să ţină un curs aşa cum era, culcat, despre florile violet de mazăre, care sunt cele mai înzestrate, dar la a doua generaţie de hibridizare se împart în flori albe şi mov, genele florilor mov sunt R, iar cele ale florilor albe r… Şi apoi ne dezvălui povestea îngrozitoare a unei flori violet, bolnavă, care s-a strecurat în sângele reginei Victoria, iar toţi prinţii şi toate prinţesele care au urmat au fost întinaţi de otrava purpurie.

Eu şi Minako, fugind de lecţia lui Tateo, ne-am îndreptat spre casă în umbra pomilor.

— Dar dacă ajuţi prea mult la bucătărie o să te cheme şi la anul, şi peste doi ani, şi tot aşa… Fii atentă…

Minako îşi făcea cu adevărat griji pentru mine.

— Crezi că bunica o să trăiască atât de mult? am spus eu cu voce joasă, uitându-mă în jur.

— Ei, nu moare ea aşa curând, răspunse Minako încrezătoare.

Faţă de alţi bătrâni, se putea spune, desigur, că bunica era în deplinătatea facultăţilor mintale şi n-avea nici dureri reumatice. Era ceva neobişnuit pentru o bătrână de optzeci de ani.

— Cred că e rezultatul combinaţiei unor boabe de mazăre deosebit de puternice, spuse Minako, iar eu am dat aprobator din cap.

Când intrai în casă, puteai simţi cum se mişcă liniştit aerul umed şi răcoros. Parcă eram în apă. Pe fundul apei, unde nu pătrundea multă

lumină, bunica scotea aţele de la mazărea verde pe care urma s-o pregătesc eu la cină.

Aveam de gând să fac o fiertură din mazăre verde, *kōya tōfu* şi carne de pui. Bunica desfăcuse un ziar pe genunchi, pusese pe el o grămadă de păstăi de mazăre şi le scotea cu grijă aţele, una câte una. Între vârful ridat al degetului mare şi arătător, se iţea un fir verde, subţire.

— Tami-*chan*, tu eşti? zise bunica, fără să-şi ridice capul. Păstăile astea sunt foarte fragede…

Privirea mi s-a oprit pe creştetul bunicii. Părul i se rărise foarte mult.

Într-o clipă, părul ei rar m-a făcut să-mi închipui un peisaj… Ceva trăsnit, fără nici o legătură cu podoaba capilară. Imaginea unei jaluzele de bambus, *sudare*, atârnată în cadrul ferestrei într-o noapte de vară, tremurând uşor. Înăuntru e lumina aprinsă, se vede totul. Creştetul bunicii era la fel.

Nu e vorba că n-avea păr, ci că el nu mai acoperea capul, de dedesubt se zărea pielea, sau mai degrabă ceva ca o pungă de plastic subţire, alb-cenuşie, fără viaţă. Subţire de parcă stătea să se rupă, părul păstra urmele pieptenelui, lipit de piele ca într-o mângâiere.

Iată spectacolul trist pe care-l oferea capul bunicii. Prin *sudare* se vedea camera luminată, dar înăuntru nu era nimeni, nu se auzea nici o voce, până şi aerul încremenise, tăcut. Lumina părea gata să dispară într-o clipită.

Şi apoi, jaluzeaua casei pustii – un model în dungi orizontale, negre – continua să se mişte în adierea vântului nopţii. În ochii mei se proiecta această imagine tristă.

— Bun, Tami-*chan*, du astea la chiuvetă, spuse bunica, ridicând capul.

Un pumn de păstăi verzi de mazăre curăţate au trecut din palmele bunicii într-ale mele.

Am dat drumul tare la apă peste păstăi şi apoi le-am tăiat de-a lungul în două. Le-am aruncat în ceaunul vechi al bunicii şi le-am prăjit la foc puternic. Picăturile de ulei împroşcau pocnind în oală, iar păstăile săreau şi ele. Tateo se ivi de sub florile de paulownia, Minako aduse în casă rufele puse la uscat în grădina din spate, iar Shinjirō, care îşi isprăvise somnul de la prânz, se întorcea acum din umbra pomilor templului.

Într-o seară, când ne pregătiserăm cu toţii paturile în camerele noastre şi ne adunaserăm în sufragerie să spunem somn uşor, mi-am amintit că lăsasem la uscat în grădină pijamaua fratelui meu.

Grădina era întunecoasă noaptea, iar parul de uscat rufele se afla sub un mare arbore ginkgo. Ştiam că noaptea crengile lui acopereau cerul, încât nu se vedeau nici luna, nici stelele.

— A apus soarele, chiar dacă recuperezi pijamaua, e umedă de la rouă, să ştii, spuse bunica, aducând din camera ei o *yukata*[7] veche, a bunicului.

Shinjirō nici n-o privi bine că-i veni s-o ia la goană, zicând:

— Nu-mi trebuie, dorm dezbrăcat.

— Să nu fugi, auzi!

Tateo se bucură la vederea vechiturii. Sări pe Shinjirō şi-l imobiliză, zorind-o pe bunica, hai repede, repede, şi reuşiră să-l îmbrace cu ea.

Shinjirō apăru clătinându-se din braţele lui Tateo şi ale bunicii, ca un băieţel pe care nici unul dintre noi nu-l mai văzuse, atât era de năstruşnic. Chimonoul uzat, de bumbac, îi ajungea doar până la genunchi.

Pe mine şi pe Minako ne-a pufnit fără să vrem râsul, loveam cu mâinile rogojina, iar Tateo se lăţise pe spate şi se strâmba de râs. Shinjirō nu putea decât să ne spună „fir-aţi să fiţi!“ şi să stea aşa, înfipt în picioare. Dar era cineva care nu râdea în cameră. Bunica.

Îl măsură cu privirea pe Shinjirō, ca şi când n-ar fi fost nimic neobişnuit, şi murmură clătinând din cap:

— Ce bine seamănă cu Jikurō!

Şi-l puse pe Shinjirō să se învârtească.

Noi nu auziserăm niciodată de un băieţel cu asemenea nume.

— Jikurō îl chema pe fratele meu cel mai mic, dragilor!

Astfel, bunica începu să ne povestească despre el. Jikurō înnebunise înainte de a intra în clasa a şaptea şi fusese închis într-o cameră cu gratii; bunica vorbea cu mult mai multă pasiune despre băiatul acela decât despre Suzujirō, aflat acum pe patul de moarte în Hawaii.

— Pe vremuri, nu ştiu cum se face, erau copii nebuni peste tot, dar Jikurō al nostru era cuminte, un copil foarte bun, să ştiţi… spuse ea.

— Cameră cu gratii, adică aşa ca la închisoare? întrebă Tateo.

— Da, era o cameră obişnuită, cu *tatami*, dar dacă nu-i puneau gratii cine ştie unde-ar fi dispărut…

— Săracul de el… spuse Shinjirō, oftând.

Iar în faţa ochilor îmi apăru imaginea tristă a unui tinerel de aceeaşi vârstă cu Shinjirō, stând de unul singur într-o cameră cu gratii.

Zgomotele de afară, vocile şi strălucirea soarelui, toate se derulau la o oarecare distanţă de el, ca imaginile unui proiector cu lumina slabă.

Îl priveam cu toţii pe Shinjirō ciudat de abătuţi. Îl vedeam în trupul lui pe băiatul care-şi pierduse minţile, Jikurō.

— Stătea cât era ziulica de lungă într-o cameră îngrădită? întrebă Minako.

— Era un copil foarte liniştit.

— Cum îşi petrecea timpul? am întrebat eu şi bunica îşi îndreptă spatele.

— Studia, răspunse ea cu mândrie.

— Ce anume?

— Scria pe hârtie tot felul de ideograme.

— Ideograme? Ce fel?

Shinjirō se aşezase cu picioarele încrucişate în mijlocul nostru.

— De exemplu, mână, sau picior, sau gât, pe astea le scria des.

Ne-am uitat unii la alţii fără să scoatem o vorbă.

— Fusese un copil căruia îi plăcea cartea. Şi după ce s-a îmbolnăvit a continuat să scrie foarte frumos.

— Ce alte ideograme mai scria?

Iată ce părea să-l preocupe pe Shinjirō.

Bunica avea aerul că-şi aminteşte, numărând pe degete:

— Ochi, ureche, gură, nas… apoi… cap, gât, trunchi, burtă, spate, fund, picior… păr, unghii, oase…

— Aoleu, gemu Shinjirō, ce tip ciudat!

Tânărul Jikurō avea, pare-se, un interes deosebit pentru părţile trupului.

— Nu scria nume de flori sau animale?

— Nu, scutură din cap bunica.

— Scria cu pensula? întrebă Tateo.

— Altădată aşa era, se scria cu pensula pe hârtie. Şedea în colţul întunecat al camerei cu gratii, cu spinarea rezemată de stâlpul casei, şi scria

cu hârtia pusă pe genunchii întinşi. De exemplu, scria mare doar ideograma gât, pe o hârtie. Le înşira pe toate pe *tatami*. Hârtia era scumpă, dar tata îi dădea din plin.

Tateo şi Minako tăceau, Shinjirō îşi scărpina zgomotos gâtul.

Ce rudă stranie avuseserăm. Mi-am amintit de povestea florii albe şi a celei violet despre care vorbise Tateo, de boabele de mazăre ale lui Mendel. Şi m-am simţit recunoscătoare că floarea violet a lui Jikurō nu avusese nici o putere asupra noastră.

Discuţia continua, iar mintea mea începu să fie preocupată de mica umbră ce se ascundea în ungherele diverselor lucruri din acea casă uriaşă. Umbra şifonierului, a dulapului şi a micilor boluri. Minako începu să mă lovească uşor cu picioarele.

Astfel, sub pretextul că ni se făcuse somn, noi toţi, inclusiv Tateo, i-am spus bunicii noapte bună şi am fugit de povestea tânărului cu chimono scurt.

În partea opusă holului se întindea grădina, iar pe cerul de deasupra, stelele, ca nişte ochi palizi, se uitau în jos la noi. Numai la priveliştea aceea şi mi se strângea inima.

— Soră-mea… îmi şopti Shinjirō din spate.

Am avut grijă să nu mă iau după voce şi să nu privesc înapoi.

— Aşteaptă-mă!

Shinjirō fugi după mine.

— Nu vreau! Nu te ţine după mine!

El răspunse încurcat:

— Doar avem camerele învecinate…

Apoi veni lângă mine, deşi nu-mi făcea plăcere, şi-mi şopti:

— Soră-mea, astă-seară să dormim cu uşa deschisă între noi… mi-a spus el în pijama, ca şi când i-ar fi fost urât.

M-am simţit cam ciudat în noaptea aceea, ascultând sforăiturile slabe ale lui Shinjirō, care pătrundeau prin uşa întredeschisă. Se dezbrăcase de pijama, îşi pusese o cămaşă, redevenind el însuşi, fratele meu dintotdeauna, şi dormea. Iar eu priveam în camera de-alături, prin uşa deschisă, chipul lui furat de somn.

Peste figura lui care dormea am încercat să suprapun, ca o mască, faţa băiatului care înnebunise. Şi atunci, buzele care se ţuguiau de câte ori se enerva erau închise liniştit, fără să mai spună vreodată cuvinte obraznice… Şi ochii care străluceau şi mă priveau chiorâş uneori urmau să rămână ficşi, mereu deschişi…

Devenea un frate cuminte, ca o păpuşă. Dacă el se transforma astfel, atunci puteam şi eu să fiu, cu siguranţă, o soră mai mare plină de blândeţe. Iată la ce mă gândeam privindu-i chipul cufundat în somn.

O să mă joc cu el scriindu-i multe ideograme.

Ochi, urechi, gură, nas… Sprâncene, pleoape, frunte, buze, falcă…

Dar mai-nainte n-ar fi bine să exersez mai mult ideogramele?

Când am ajuns cu gândul în acest punct, am revenit cu picioarele pe pământ. Şi asta fiindcă mi-a răsărit în minte lista cu note pe care-o adusesem acasă de la şcoală înainte de vacanţă.

Note

1. Sufixul diminutival *-chan* este folosit de obicei după numele de copii sau fete tinere. Utilizarea lui după numele superiorilor este considerată nepoliticoasă.

2. Bucăţi de rogojină împletite, folosite pentru a acoperi în întregime podeaua unor camere.

3. Ideogramele japoneze (împrumutate din limba chineză).

4. Pastă din boabe de soia fermentate, din care se face de obicei supa.

5. Brânză de soia, iniţial preparată pe Muntele Kōya.

6. Pastă dintr-un soi de cartof lipicios, întărită sub forma unei brânze sau sub formă de tăieţei.

7. Chimono uşor din bumbac, folosit vara sau pe post de pijama ori halat de baie.

2

A sosit o scrisoare de la părinţii noştri plecaţi în Hawaii.

Din câte scria acolo, Suzujirō, mişcat de vizitatorii din Japonia, începea să-şi revină. Mai scria că atunci când i-au arătat fotografia bunicii, pe care-o luaseră cu ei, de emoţie, s-a ridicat în şezut pe pat, şi-a pus ochelarii şi a privit-o lung.

Iată cum planurile tatei şi ale unchiului, care intenţionaseră să anunţe la serviciu că sunt plecaţi la înmormântarea rudei lor, se duseseră de râpă. În schimb, Suzujirō, care avea o mare plantaţie de ananas, le-a decontat bucuros cheltuielile de călătorie. În plic era inclusă şi o scrisoare de la Clark, care suna cam aşa:

„Sărut mâinile
Mătuşii noastre din Japonia,
Vă mulţumim că ne-aţi trimis numeroşii dumneavoastră copii tata se simte foarte bine în fiecare zi vorbeşte de dumneavoastră îi întreabă de dumneavoastră pentru tata îi mai reţinem puţin cu bine cu stimă.
Clark“

Bunica ascultă fără vlagă scrisoarea citită de Tateo. După ce termină, Tateo clătină din cap: „Vai de mine.“

— Fratele mai mic al bunicii e foarte bogat. La anul, fie ce-o fi, merg şi eu în Hawaii. Şi-o să mă distrez pe-acolo vreo lună…

— Eu nu vreau să merg într-un astfel de loc, spuse Shinjirō, privind într-o parte, cu nasul în vânt. În Hawaii se duc toţi ţărănoii. Sunt numai tineri în luna de miere şi ţărănoi!

— Bine, bine. Ai zis-o. Să nu-ţi uiţi cuvintele. Fie şi ţărănoi, eu mă duc în Hawaii şi mă împrietenesc cu copiii domnului ăluia, Clark. Că doar o fi având şi el copii ca noi. O să mă apropii de verii aceia cu părul blond sau roşcat şi o să-i rog să mă prezinte prietenilor şi prietenelor lor.

La vorbele lui Tateo, Shinjirō s-a răzgândit pe loc.

— Crezi că există astfel de copii? îl întrebă el cu o figură serioasă.

— Ar fi anormal să nu existe. În general, în familia noastră se nasc mulţi copii.

— Crezi c-o să pot vorbi cu ei, cu câtă engleză ştiu?

— Depinde de tine. Eu n-am de ce-mi face griji…

— De mâine o să învăţ la engleză…

Shinjirō se luase după Tateo fără să stea mult pe gânduri. Şi nu era singurul. Când venise vorba de prietenul blond, Minako îşi dusese mâna la inimă, strigând:

— Şi eu merg la anul în Hawaii, fie ce-o fi!

Şi mă întrebă, de parcă urma să plece a doua zi:

— Tami-*chan*, tu ce faci?

— Sigur că merg şi eu.

— Exact! La anul mergem cu toţii în Hawaii! spuse Minako plină de speranţă.

După care, discuţia noastră se încinse în jurul temei Hawaii.

— Ştii cine-a descoperit Hawaii?

Tateo privi spre Shinjirō.

— Căpitanul Cook, nu?

— Capitala?

— Las-o baltă, sunt mare de-acum! Honolulu, care să fie?

— Populaţia indigenă?

— Tribul kanaka! Nu ştiai că sunt bun la geografie?

Bunica nu-i băga în seamă, cu privirea într-o parte şi bărbia ridicată. Ca şi când ar fi vrut să spună că Hawaii n-avea nici o legătură cu acea casă.

Ce ciudat, mă gândeam eu. Mai întâi, Jikujirō, din camera cu gratii. Iar acum, copiii cu ochi albaştri de pe plantaţia de ananas… care probabil că există. Între ei era o distanţă în timp şi spaţiu, dar de fapt nu erau atât de îndepărtaţi unii de alţii. Aşa cum, în seara când Shinjirō mi-a şoptit „soră-mea, să dormim cu uşa deschisă între noi“, Jikujirō era chiar acolo…

Mă gândeam la vântul care bate când te plimbi prin câmpul cu spice de orez. E un vânt înţepător, care se înfige în gât şi braţe, dându-ţi mâncărimi. Vântul de pe plantaţia de ananas o fi tot aşa?

Dar fără să-i pese de agitaţia care ne cuprinsese – pe Tateo, Minako, Shinjirō şi pe mine –, bunica tăcea, cu capul în jos. Apoi, dispăru pe

nesimţite undeva, stânjenită.

Ne-am dat seama de asta în timp ce discutam. Tateo, cu un ton calm, spuse privindu-ne pe rând:

— Oare bunica n-o fi vrând să meargă în Hawaii?

— La anul, după ce plecăm cu toţii acolo, cred c-o să-i fie urât.

— S-o luăm cu forţa, îşi umflă Shinjirō muşchii braţelor, el, care afirmase că nu vrea să fie un ţărănoi. Cât e bunica de grea, o duc eu în spinare!

— Mai mult ca sigur are treizeci de kilograme, pufni în râs Minako.

— Asta s-o crezi tu! Are douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de kilograme, spuse Tateo.

Oare cum poate să trăiască o fiinţă aşa de uşoară şi de micuţă? Eu şi Minako ne-am uitat una la alta, iar Shinjirō a căzut pe spate scoţând doar un „Ceee...“.

Bunica n-a revenit până seara. Eu şi Minako ne-am făcut griji să nu fi plecat cumva de tot de-acasă, dar Tateo, lungit pe pridvor în bătaia vântului, ne spuse pe un ton autoritar că totul este în ordine. Dar nici el nu era în apele lui – unul din picioarele pe care le ţinea încrucişate îi tremura uşor. Noi trei, fără Tateo, am plecat s-o căutăm pe bunica în locurile unde-ar fi putut să fie: pe micul ogor din spatele casei, în zona unde se uscau rufele şi în magazie, de care nu ne apropiam de obicei. Dar n-am găsit-o nicăieri.

Mi-am amintit fără să vreau de prima zi, când bunica mergea prin lanul de orez cu umbrela de soare, şi, după ce m-am dus să strâng nişte praz pe care să-l presar peste *tōfu* cu carne tocată de la cină, mi-am prelungit la întoarcere drumul până la cărarea din orezăria apropiată.

Mergând pe drumul din lanul verde care se întindea cât vedeai cu ochii, am auzit nişte voci ciudate. Nu, mai bine zis, un cântec. Era o melodie. Dar nefiind vorba de o melodie lungă ca la un cântec, mi-am zis că erau mai degrabă nişte voci – iată la ce mă gândeam privind în jur.

Orăcăitul broaştelor este oare sunet de voce? Sau cântec? Broaştele alcătuiau un mare cor. În mijlocul lanului – ici lan verde, colo lan verde –, mi-am dat dintr-odată seama că printre vocile care se transmiteau peste vârfurile ascuţite ale orezului se amestecau şi voci omeneşti.

M-am uitat de jur-împrejur, la valurile de orez. Şi atunci am zărit, în umbra unui mare arbore de camfor, la capătul orezăriei din dreapta, o

căsuţă. Vocile păreau să vină din acea direcţie.

Era sunetul mai multor voci. Împreună, semănau cu orăcăitul broaştelor.

Când m-am apropiat de casă am reuşit în cele din urmă să înţeleg despre ce era vorba. Glasurile recitau sutre. Era încă miezul zilei. Vibrau şi ţipetele de *semi*[8].

Mi-am şters transpiraţia de pe vârful nasului şi de pe frunte cu dosul mâinii şi m-am strecurat după gardul de bambus. În spatele casei, am descoperit un pridvor larg, cu toate uşile glisante deschise, iar pe măsură ce mă apropiam, sunetul sutrei îşi mărea volumul. Parcă făcea să tremure aerul din jur. Ţârâitul de *semi* dispăruse şi doar vocile răsunau puternic.

Întinzându-mi gâtul din umbra copacului, am zărit vreo cinci-şase bătrâne care, scăldate în sudoare, tocmai recitau sutrele. Siluetele lor cu spatele îndoit păreau incredibil de mici. Probabil că stăteau cu picioarele îndoite sub ele, direct pe *tatami*. Deasupra trupurilor micuţe erau nişte gâturi tot micuţe şi nişte feţe pline de riduri, iar gurile acelor chipuri se deschideau şi se închideau în acelaşi timp.

Feţele bătrânelor aveau pe ele pete înroşite şi erau umflate. Vocile care recitau erau înalte, ţinând un ritm ciudat.

Iată cum ajungea la urechile mele corul lor:

Gyaatei gyaatei gyate gyate
Sowa sowa sowa gyaatei gyaatei
Sowa sowa sowaka

Mi-am şters de câteva ori transpiraţia cu mâna. În vârtejul vocilor care n-aveau nimic omenesc, am recunoscut glasul bunicii… apoi, printre capetele lor pline de riduri care păreau ale unor alte vietăţi, nu ale unor oameni, am început să-l caut pe cel al bunicii.

Mă simţeam foarte ciudat. Aveam un sentiment nespus de straniu privind faţa bunicii. Fiindcă trupurile şi vocile lor erau ca ale unor broaşte.

De ce avea bunica o voce atât de neobişnuită? Nu-i era câtuşi de puţin ruşine de asemenea ţipete neomeneşti?

Dar ea era foarte prinsă cu rostirea acelor sunete. Nu mai era bunica cea dintotdeauna. Cât de ciudaţi sunt bătrânii! Iată la ce mă gândeam.

Stăteam în picioare sub arborele mare de camfor. În umbra făcută de el şi de streaşina casei adia din când în când câte o boare de vânt răcoroasă. Cu timpul, transpiraţia de pe vârful nasului mi se uscă.

Lăsându-mi privirea în jos, am văzut un şir lung de furnici care se mişca pe pământul negru, umed, al grădinii. Pornea de la picioarele mele, ocolea mătura sprijinită de poartă şi dispărea după colţul casei.

Un grup de furnici care se despărţise de restul coloanei urca pe tufa de trandafiri de lângă gard. Nu ştiu de ce, dar acea privelişte m-a surprins. Şirul de furnici mergea încet, în zigzag, printre spinii de pe tulpina verde a trandafirului.

Sutra bătrânelor plutea peste zigzagul furnicilor. Câteva furnici aflate în frunte au trecut de vârful tulpinii şi au ajuns în mijlocul trandafirului alb…

Seară.

Dialog între Shinjirō şi bunica.

Stăteau pe prispă cu picioarele spre grădină, mâncând pepene verde.

— Ce bun e, bunico, spuse Shinjirō.

Ea încuviinţă din cap, fără să scoată un cuvânt.

— Când mori, nu mai poţi mânca nici pepene…

Bunica răspunse tot cu o mişcare din cap.

— Omul acela, pe nume Suzujirō – bine că n-a murit.

— …

— Dacă mori nu mai poţi mânca ananas.

Shinjirō părea să ducă discuţia într-o anumită direcţie.

— Bunico, nu vrei să mănânci ananas?

Ea clătină din cap:

— Nu, nu vreau.

Intenţiile lui Shinjirō dăduseră greş cu atâta uşurinţă! Păru supărat.

— Eu vreau să mănânc şi ananas!

În cameră, Minako şi cu mine ne-am uitat, fără să vrem, una la alta. Oare de ce vorbea frate-meu numai despre mâncare? Nu ştia să poarte şi altă conversaţie? Minako nu-şi putea stăpâni râsul şi-şi ascundea faţa în mâini, cu capul plecat.

Bunica tăcea, sugând din pepene. Shinjirō o privi întrebător.

— Bunico, de ce-l urăşti aşa de tare pe Suzujirō? Ai vreun motiv?

— …

— V-aţi certat în trecut?

— …

— Auzi, spune-mi de ce!

— …

În timp ce trăgeam cu ochiul, mi se făcu milă de Shinjirō. Părea că-şi doreşte din tot sufletul să meargă în Hawaii. Apoi, şi bunica, săraca, era împinsă de el spre Hawaii şi iar spre Hawaii. Văzuţi aşa, îmi sfâşiau inima.

— Spune ceva! se auzi vocea răstită a lui Shinjirō.

— Să-l oprim? îmi şopti Minako.

Ea era cea care-l rugase pe Shinjirō s-o convingă pe bunica.

— E prea târziu, am zis eu.

Poate că Shinjirō avea să arunce cu felia pe care-o ţinea în mână. Îi priveam din spate, îngrijorată.

Când se întorsese de la sutra din câmp, Tateo o întrebase unde fusese, dar bunica intrase fără o vorbă în camera ei – părea că se gândeşte abătută la ceva.

Tateo, cu o figură încurcată, spuse că o astfel de atmosferă în casă nu era bună. Nu numai că vacanţa de vară se ducea de râpă, dar bunica trebuia să înceteze cu atitudinea aceea ambiguă înainte ca părinţii noştri să se întoarcă. Asta pentru că ei, după ce văzuseră cum stau lucrurile în Hawaii, voiau cu siguranţă să ţină legătura cu familia lui Clark. Ceea ce spunea Tateo avea cap şi coadă.

— Bunico! ridică vocea Shinjirō.

Pepenele urma să zboare! Mi-am ascuns capul între umeri. Dar mâna lui Shinjirō nu s-a mişcat. De data asta mi-au picurat în urechi şoaptele lui tremurânde.

— Eu vreau să merg în Hawaii….

Minako şi cu mine ne-am muşcat buzele, tăcând. Probabil că Shinjirō plângea.

— Iartă-mă, spuse bunica, privindu-l. Nici gând să-l urăsc pe Suzujirō!

— Atunci ce-i?

— Eu… nu-mi pot aminti… murmură bunica.

Spinarea lui Shinjirō rămase nemişcată. Timpul trecea, dar el nu spunea nimic. O pironea cu privirea.

Şi bunica tăcuse.

Minako şi cu mine, fără să spunem nimic, ne-am uitat una la alta şi am clătinat din cap. În pridvor şi aici, dincoace de uşile glisante, nu se auzea o vorbă, totul se cufundase în tăcere.

Dar, după aceea, n-am observat nici un alt simptom îngrijorător. Crezuserăm că suferă de vreo boală a bătrâneţii, care te face să uiţi una-alta. Nouă ni se părea mai degrabă normal ca, dată fiind vârsta bunicii, să se fi îmbolnăvit de aşa ceva.

Mai târziu, ne-am adunat în sufragerie ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi am întrebat despre oameni pe care nu-i ştiam, rugând-o parcă pe bunica să ne spună poveşti. Cu tot cu ea, fuseseră treisprezece fraţi. Dintre ei, doar câţiva bătrâni se mai încăpăţânau să trăiască; lor li se adăugase acum şi Suzujirō, dar asta nu schimba cu nimic faptul că numărul celor în viaţă era mai mic.

Tateo o întrebă numele fraţilor şi surorilor şi-i număra pe degete, dar nu ieşeau decât doisprezece. Asta cu tot cu ea, deci singurul de care nu-şi mai amintea era Suzujirō.

— Fiindcă sunt treisprezece fraţi… murmură Tateo. Se poate să mai fi uitat unul sau doi. Dacă m-ai pune să-mi amintesc de toţi prietenii cu care m-am jucat când eram copil, mi-ar fi şi mie imposibil.

S-ar putea, m-am gândit eu. Chiar dacă sunt fraţi, când sunt treisprezece, nici vârsta nu e prea apropiată. Poate că pentru bunica fraţii mult mai mici sau mult mai mari decât ea păreau mai îndepărtaţi decât prietenii din vecini.

Dacă bunica, la optzeci de ani, îşi aducea aminte de vremea când avea cincisprezece-şaisprezece ani, era vorba de amintiri vechi de şaizeci de ani. Adevărul e că noi nu eram în stare să mergem înapoi pe firul memoriei decât vreo zece ani, sau, în cazul lui Tateo, care era cel mai mare, paisprezece-cincisprezece ani, aşa că nu ne puteam da seama ce înseamnă să-ţi aminteşti ce-a fost cu şaizeci de ani în urmă.

Oare cum se adună amintirile în cap, în ce structură? Şi apoi, oare ce fel de formă are partea cea mai îndepărtată a acestei structuri, memoria lumii

de acum şaizeci de ani, învăluită probabil într-un fel de ceaţă? Iar printre fraţii care uneori pluteau, alteori se scufundau în această ceaţă, era oare şi Jikurō? Iată la ce mă gândeam eu. Cât despre unchiul Suzujirō, se scufundase şi nu se ştia când avea să mai apară la suprafaţă.

Spre surprinderea noastră, bunica îi înşiră cu claritate pe cei doisprezece fraţi.

— Ryōtarō, Kōjirō, Kōichirō, Tetsurō, Shōsuke, Senji, Jikurō.

Tateo îi număra: unu, doi, trei, patru...

— Bunico, eşti grozavă! oftă el.

— Ginrō, Shurō, Tsumisuke… Câţi s-au făcut?

— Zece. Mai sunteţi tu şi încă doi.

— Păi, restul de doi sunt fete, eu şi soră-mea mai mică, O-Mugi.

— Minunat! gemu Tateo. Cu siguranţă că ai fi intrat şi la facultate din prima!

Bunica enumerase doisprezece fraţi, însemna că cel care mai rămăsese era săracul Suzujirō.

După care, bunica ne povesti despre al şaptelea frate, Tetsurō, şi al optulea, Tsumisuke.

— Tetsurō era un băiat frumos, deştept. Numai ce ieşea puţin până în oraş şi se înapoia cu o scrisoare scrisă de mână femeiască, împăturită mărunt, în mâneca de la chimono. Fiindcă nu putea să vină cu scrisoarea acasă, dădea un ocol, o citea în păduricea de bambuşi, o rupea şi o ardea cu chibritul înainte să se întoarcă. De aia vedeai ici-colo bucăţele de hârtie arsă împrăştiate pe jos.

— Era un crai, deci.

Tateo avea o figură invidioasă.

— Într-o zi, nu se ştie de ce, a zis că vrea să se facă pantofar. I-a mărturisit asta tatei de parcă s-ar fi chinuit mult cu acest gând, dar motivul nu era clar. Nu spunea decât că el se face pantofar, aşa că să-i dea voie să plece de-acasă.

Bunica avea o expresie încurcată.

— Tata s-a minunat şi l-a tot întrebat de una, de alta, dar Testurō nu spunea nimic. În familia noastră băieţii deveneau fie profesori, fie preoţi

budişti, sau se apucau de agricultură, nu existase până atunci cineva ca Tetsurō.

— Şi i-a dat voie? întrebă Shinjirō.

— Nu. În cele din urmă, Testurō, trecând peste cuvântul tatei, a plecat de-acasă de capul lui. A coborât de pe deal şi a devenit pantofar în oraşul din apropiere, la… prăvălia nu-ştiu-care, unde a intrat ca ucenic.

După ce povesti toate acestea, bunica oftă, lăsându-şi umerii în jos.

— Numai o dată tata s-a dus în oraş şi s-a uitat în cizmăria aceea prin vitrină. A spus că Tetsurō părea să lucreze cu patronul, lângă sobă. Cu o cârpă pe genunchi, era ocupat să tăbăcească pielea. Tata a spus că l-a privit nemişcat. După care s-a întors amărât acasă.

— A reuşit să devină pantofar! spuse Minako.

— S-a pregătit cinci ani în prăvălia meşterului şi când i-a mai rămas puţin a făcut ceva groaznic…

— Am înţeles, o problemă legată de femei…

— Exact aşa, exact aşa…

Întoarsă spre Tateo, bunica dădu afirmativ din cap de câteva ori. Am simţit că povestea înainta într-o direcţie nepotrivită pentru Shinjirō, care asculta tăcut, cu spatele lipit de un stâlp din cameră.

— Ce-ar fi să te duci la culcare? l-am întrebat eu pe frate-meu în şoaptă.

— Nu mi-e somn, răspunse Shinjirō, uitându-se nedumerit la mine.

În această privinţă, Tateo şi bunica se deosebeau de părinţii noştri.

— Tetsurō s-a luat de mână cu soţia meşterului şi au fugit de la prăvălie. Se pare că urmărise asta de la bun început.

— Bunico, soţia meşterului nu era în vârstă? întrebă Shinjirō.

Aşa că m-am lăsat păgubaşă şi nu l-am mai trimis să se culce.

— Era cea de-a doua nevastă, încă tânără, pare-se. Abia dup-aia am auzit... Au fugit noaptea, în septembrie, numai cu ce-aveau pe ei. Să fii cu soţia altuia, numai atât şi e o grozăvie, darămite să fugi cu nevasta celui care ţi-e stăpân... I-au urmărit mulţi cu torţele aprinse, de la poalele dealului se auzeau strigătele oamenilor. Femeia se tot poticnea pe drum, era cumplit.

— S-au refugiat la casa ei părintească?

— Au mers până în apropiere, dar dac-ar fi intrat i-ar fi găsit repede urmăritorii… au pătruns mai adânc în pădure şi pe culmea dealului au fugit

până departe, unde au întemeiat o familie.

—Ce poveste, de ţi se face părul măciucă, zise Tateo dând din cap, respirând adânc de câteva ori, după care se întinse cât era de lung pe *tatami*. Nu-ţi vine să crezi că au existat înaintea noastră astfel de oameni, e un adevăr monstruos. O îngrozitoare dramă a boabelor de mazăre! continuă el cu ochii închişi.

— Pe vremea aceea eu eram deja căsătorită, Tetsurō şi femeia au trecut pe aici pe-aproape şi au fugit!

Bunica ne privi pe rând feţele tăcute.

— Şi, cum mergeau ei doi prin pădurea de cedri, care continuă până pe dealul din partea cealaltă, au găsit din întâmplare un loc care avea o culoare roşiatică. Tetsurō, dintr-o ochire, şi-a dat seama că acolo căzuse un trăsnet. Doi copaci, între toţi ceilalţi verzi, stăteau în picioare, roşcaţi.

Noi ne uitam fix la chipul bunicii.

— Şi atunci, femeia care mergea lângă Tetsurō a spus, văzându-i: „Priveşte, cedrii ăştia parcă s-au sinucis din dragoste…“

Tateo era încă întins pe *tatami*.

Pe urmă, cei doi trecuseră dealul şi se aşezaseră la casa lor. Astfel se încheia povestea.

Dar cuvintele pe care bunica le-a rostit mai apoi l-au făcut pe Tateo să nu se mai poată ridica.

— I-a pedepsit Cerul, că nu ştiu cum să zic. După vreo zece ani, era rândul lui Tetsurō să fie meşter şi să aibă un ucenic tânăr. Acesta, om rău, i-a furat banii şi a vrut să fugă. Tetsurō l-a descoperit şi s-au luat la bătaie. Iar Testurō a murit lovit de ciocanul ridicat asupra lui de ucenic.

Tateo rămase fără grai. Finalul povestirii romantice a boabelor de mazăre era înspăimântător.

Puţin mai apoi, cea care-i devenise lui Tetsurō din stăpână soţie s-a îmbolnăvit şi a murit. A rămas în urma ei o mică boabă de mazăre. Fiul lor.

— Cel care l-a crescut ca pe propriul său fiu a fost Tsumisuke, fratele mai mic al lui Tetsurō. Tsumisuke n-avea copii.

Tatăl bunicii avusese treisprezece copii, dar nici unul nu murise ca Tetsurō – de aceea nici n-a mai ieşit din casă după moartea lui.

Bunica se lungise la vorbă, ajunsese departe…Un vis dintr-un alt vis, aşa mi se părea, o poveste ca o adiere, până când, dintr-odată, mi-am dat seama că faţa lui Tateo, care zăcea răsturnat pe spate, era palidă.

Cum avea o expresie mai serioasă ca niciodată, mi-am amintit ce-mi povestise într-o bună zi.

— Taică-meu nu-i fiul bunicii, se pare că ar fi al unui frate mai mic, penultimul din familie.

Nu ştiu de ce, dar păruse vesel atunci când îmi spusese asta.

— Tamiko, ştii ce-i aia o legendă de familie? Când am auzit ceea ce tocmai ţi-am spus m-au cuprins fiori de fericire. Ce fel de om o fi fost tatăl tatei?

Acum Tateo era palid. Oare tatăl lui nu era Tetsurō?

În faţa mea, boaba de mazăre de după boaba de mazăre născută din această boabă de mazăre era prăbuşită pe *tatami* fără să mai poată scoate un cuvinţel.

Notă

8. Un soi de greieri care cântă vara (dispar odată cu venirea toamnei, fiind consideraţi un simbol al verii).

3

O dată la trei-patru zile, mergeam la cumpărături în oraşul din vale, aşezată pe portbagajul bicicletei lui Shinjirō.

Coborând dealul, pe drumul din pădurea de cedri, unde şi în miezul zilei era penumbră, treceam în zigzag prin desişul întins de pini şi continuam coborârea. Uneori, ne intersectam cu câte o maşină din oraş, dar în rest nu ne întâlneam cu nimeni.

Bunica locuia singură. Oare cum se aproviziona de obicei? Exista o maşină care aducea din oraş carne, peşte şi diverse alte produse necesare zilnic, pe care le vindea. Trecea pe la fiecare casă. Dar mie îmi plăcea mai mult să merg la cumpărături pe bicicletă, cu Shinjirō.

Bicicleta era un model vechi, iar când am găsit-o eu în magazie nu părea să mai poată fi folosită. Shinjirō, perfecţionist când te aşteptai mai puţin, i-a umflat roţile, i-a schimbat lanţul, a lustruit-o cu cremă de scos rugina. Eu priveam cum evoluează lucrurile în fiecare zi, în grădina din spate.

Din timp în timp se auzea până la noi sunetul orgii la care cânta Tateo. Shinjirō a împrumutat nişte ulei din sertarul maşinii de cusut strălucitoare şi negre a bunicii şi a uns bicicleta. Apoi mi s-a adresat mie, care priveam stând pe vine:

— Mâine dăm o tură cu ea.

Ai fi zis că-mi face o promisiune foarte importantă.

Când Tateo se sătură de orgă şi se duse să doarmă în pridvor, Shinjirō se apucă să scoată rugina de pe roata din faţă. Iar când Tateo se trezise şi bea ceai de orz în bucătărie, Shinjirō tocmai termina de lustruit roţile şi trecea la pedale.

Până la ora când m-am dus să-l anunţ că e gata cina, a stat aplecat peste bicicletă.

— Am reuşit! strigă el ridicându-se.

Se sui imediat pe bicicletă şi dădu o tură, de la gardul cu zorele din faţa locului de uscat rufe, în jurul lacului şi înapoi.

— Urcă să vezi cum e, spuse Shinjirō cu un picior pe pământ şi aplecând bicicleta.

Chiar şi pe portbagaj, unde urma să mă sui eu, nu era urmă de praf sau de rugină, bicicleta strălucea. A doua zi dis-de-dimineaţă –, Tateo veni să vadă cum stă treaba şi vorbi ceva cu Shinjirō; cu aprobarea lui, se sui pe bicicletă.

— Merge bine, te pricepi! îşi dădu el cu părerea, pedalând ritmic.

Cred că atunci m-am supărat prima oară pe Tateo. Încerca să rezolve lucrurile fără să se obosească prea mult, avea o fire plăcută şi făcea uşor complimente. Nu se enerva aproape niciodată. Nu-mi displăcea aspectul acesta ciudat de uşuratic al lui… Dar mi-a părut rău de Shinjirō.

M-am îndreptat spre fratele meu:

— Prostule, l-am privit eu încruntată. Zi-i să se dea jos, i-am poruncit eu.

Tateo coborî de pe bicicletă râzând.

După aceea nici lui, nici lui Minako nu li s-a mai permis să se suie pe bicicletă. Shinjirō mă transporta pe mine, coborând în grabă dealul. La întoarcere mergeam împingând din faţă şi din spate bicicleta încărcată de cumpărături. Era mai uşor aşa decât să le fi dus în mână.

O apucam pe poteca din pădure şi apoi pe lângă pârâul din vale, aşa că ne lua cu totul o jumătate de zi, dacă puneam la socoteală şi cumpărăturile, dar nu din pricina drumului, ci fiindcă de multe ori ne întorceam hoinărind.

Odată, ne-am gândit că dacă am merge în susul pârâului am găsi poate cascada. Asta fiindcă ne-am amintit că bunica se ducea câteodată cu rufele la cascadă şi se juca acolo.

— Se ducea încărcată cu rufe, deci nu poate fi prea departe, spuse Shinjirō.

— N-au mai trecut oameni pe-acolo, scurtătura o fi acoperită de ierburi. Ar fi bine să mergem pe cărare cu urechile ciulite.

Astfel că, în drum spre satul unde era şi casa bunicii, Shinjirō împingea bicicleta, iar eu urcam uitându-mă în iarba înaltă de lângă drum. Apoi o împingeam eu, iar Shinjirō mergea prin ierburi. Soarele se topea alb, strălucind chiar deasupra dealului, dar se muia în aerul de pe culme şi nu era chiar aşa de cald. Se auzea ciripit de păsări de unde nu te aşteptai.

Urcaserăm deja destul de mult, când Shinjirō strigă: „Uraaa!“ Trupul lui fu înghiţit de iarbă, dar iscă valuri ca periscopul unui submarin, deci nu puteam să-l pierd din ochi.

În cele din urmă, Shinjirō sări dând iarba într-o parte şi alta cu foşnet.

—Ascultă, se aude cascada, mă trase el în iarbă, şoptind. Auzi?

Am încuviinţat din cap.

— Auzi, nu-i aşa?

Stăteam foarte aproape unul de altul. Dacă ne despărţeam, nu ne-am mai fi văzut.

— Soră-mea, stai acolo nemişcată. Rezolv eu bagajele de pe bicicletă.

Nici bine nu spuse aceste cuvinte, că ieşi prin ierburile fremătânde în drum. Începusem să mă simt singură privind cerul de pe fundul mării de iarbă… După mai bine de zece minute, s-a întors. A luat-o apoi înainte, ducându-mă de mână. Nu vedeam pământul, dar părea o pantă destul de abruptă.

După ce-am coborât o vreme, iarba a dispărut şi am dat de vechea scurtătură. Deja nu ne mai auzeam vocile de vuietul cascadei. La capătul potecii, cascada era chiar în faţa noastră. Nu-i puteam zări vârful decât dacă ne lungeam gâtul. Era o cascadă întunecată, la care nu ajungeau razele soarelui.

Mi-am apropiat urechea de el, strigând:

— Ceee?

— E un şarpe acolo, aşa că… nu te mişca, spuse el, dar eu, fără să ascult tot ce-a zis, am sărit, scoţând nişte ţipete infernale. Probabil că am continuat să zbier un minut, privind cerul, fiindcă de frică nu puteam privi în jos, sărind întruna. Între timp, şarpele se strecurase în apă şi se depărtase înotând. Iar când m-am uitat în direcţia în care arăta Shinjirō cu degetul, şarpele tocmai aluneca, ca un S lung, pe suprafaţa întunecată a lacului de sub cascadă.

Iată de ce, cu toate că Shinjirō mă îmbia să mai rămânem, mă agitam spunând „plec, plec“, astfel încât, până la urmă, n-a mai avut încotro. Mă uitam doar unde pun piciorul, neliniştită, fără să văd ca lumea cascada. Însă i-am ascultat din plin vuietul. Asta fiindcă vibraţia apei, don-don-don-don, acoperea bătăile inimii mele tremurânde.

Mi-am revenit abia când am ieşit din ierburi în drumul care ducea spre sat, iar sunetul cascadei s-a îndepărtat.

Shinjirō trecu prin faţa mea, se sui în castanul din apropiere şi luă pe rând plasele cu cumpărături care stăteau agăţate de ramuri, înmânându-mi-le.

— Ca să nu le mănânce vreo vulpe… îmi explică el.

— În ultimul timp, Tateo e ciudat de liniştit, spuse Minako.

În fiecare zi, Tateo dormea fie în pridvor, fie în cămăruţa din spate, unde era orga, sau la umbra paulowniei înflorite. În ochii unui observator întâmplător, ca mine, atitudinea lui nu părea să se fi schimbat. Uneori căsca de două-trei ori când trecea de la o pagină la alta a cărţii pe care-o luase la citit, apoi, dacă era în grădină, culegea o floare care-i era la îndemână şi o băga în gură, mestecând-o energic, fără să-i pese de ceilalţi.

Când eram mică, m-am luat odată după Tateo şi-am mâncat o floare de azalee, dar mama m-a certat. Mi-a spus că numai golanii mănâncă aşa ceva. Nu ştiu de ce dacă mănânci o floare devii golan, dar mi se părea că are oarecare dreptate.

Buzele lui Tateo erau de un roşu-pal, ceva neobişnuit pentru un băiat. Un fel de gură care se potriveşte cu mâncatul florilor. Iar eu sunt, pare-se, o fată ale cărei buze nu se potrivesc cu acest gest.

Ce-i drept însă, deşi privit din exterior Tateo părea aproape neschimbat, se întâmplase ceva care-l transformase. Probabil că se gândea, în străfundul sufletului, la nenorocirea abătută asupra adevăratului său bunic, despre care aflase din povestirea bunicii.

În acea zi stătea lungit pe rogojina din camera cu orga, cu picioarele urcate pe perete şi cu ochii deschişi. Pe perete, în rame, erau expuse fotografii cu bunica de pe vremea când preda la şcola primară şi o diplomă de onoare pentru munca neîntreruptă de câteva zeci de ani. Într-una dintre aceste rame îngălbenite era şi un motto pentru elevii ei de odinioară. Într-un medalion oval din partea dreaptă de sus a paginii, se afla fotografia unui bărbat. Avea inscripţia: Cutărică, Rector al Universităţii Imperiale din Tokyo. Un profesor important. Cuvinte scrise cu mult timp în urmă de un fost profesor de la o universitate la care Tateo şi să fi stat în cap şi tot n-ar fi intrat.

— Tateo, ai citit ce scrie aici?

M-am apropiat de perete, privind în sus.

— Îhî… răspunse el.

Pesemne că observase inscripţia în timp ce-şi pierdea vremea pe-acolo în fiecare zi.

Am citit cu voce tare, în faţa peretelui.

„Să-ţi faci obiceiuri bune.

Este uşor să-ţi faci obiceiuri proaste, dar bune, e mult mai greu. Este important să le dobândeşti cu răbdare. Să te scoli devreme dimineaţa, să nu faci mofturi la mâncare, să ajuţi în casă şi la cumpărături, să repeţi în fiecare zi ce-ai învăţat la şcoală şi să ai şi alte obiceiuri bune.

Din vechime, cei care-au ajuns mari au dat dovadă de curaj şi, de la vârsta voastră, şi-au făcut obiceiuri bune.

Şi voi, dacă deprindeţi rând pe rând câte un obicei bun, veţi vedea într-o zi că întregul trup o să fie plin de obiceiuri bune şi, fără să ştiţi când, o să deveniţi nişte buni japonezi, nişte japonezi admirabili.“

Tateo asculta, tăcut.

— Nu te pricepi… ridică el, deznădăjduit, din umeri.

— E bine şi-aşa, i-am spus.

Măcar eu eram o tânără care avea ceea ce scria acolo, „obiceiuri bune“. Poate că pentru profesorul care scrisese acele rânduri eram tânăra ideală. Tateo reprezenta însă exemplul invers, de tânăr al cărui trup era plin de „obiceiuri proaste“.

Tateo ar fi trebuit să reflecteze la bunicul lovit cu ciocanul.

— Auzi, Tami-*chan*…

Brusc, Tateo îşi îndreptă spatele.

— Auzi, cedrii despre care a vorbit bunica în noaptea aceea cică mai sunt încă aici, pe deal.

— Cedrii?

— Care au fost loviţi de trăsnet şi au murit din dragoste, cei doi cedri!

Ochii lui Tateo străluceau.

— Nu pot să cred. Nu se poate să fi rămas în picioare nişte arbori care au ars şi s-au uscat cu atâta vreme în urmă.

— Dar pinii rămân încă în picioare, spuse Tateo.

Apoi mă privi lung.

— Nu vrei să mergi să vedem dacă este adevărat sau nu? şopti el cu voce joasă.

Ceva ce aparţinea unei poveşti de vis, un vis îndepărtat, foarte îndepărtat, era acum chiar lângă mine… M-am cufundat într-o tăcere îndelungată.

Tateo îmi privea cu încordare chipul, aşteptând un răspuns.

— E destul de mers, nu?

— Doar avem bicicleta!

Atunci mi-a răsărit în minte faţa lui Shinjirō. Nu ştiu cum, dar mi-era milă de el.

— Să mergem să vedem! Se spune că, atunci când e lovit de trăsnet, un copac rămâne cu striaţii pe trunchi, de parcă l-ar fi zgâriat o pisică! zise Tateo, ridicându-se în picioare.

Mi-am amintit apoi silueta lui Shinjirō, pe care-l văzusem cum tocmai pleca pe jos. Probabil se dusese la templu, să doarmă la prânz. Însemna c-avea să se înapoieze abia seara.

— Şi Mina-*chan*? am întrebat eu.

— Ce proastă eşti. Doar nu ne putem sui trei pe bicicletă.

Tateo avea dreptate.

Urcam drumul pustiu din pădure.

Era destul de lat, în pantă uşoară, dar pe spinarea lui Tateo, care pedala, s-a desenat imediat o hartă de transpiraţie.

— Ţine-te bine! spuse el.

— Eşti transpirat…

— Şi ce dacă?

— E neplăcut…

— După ce că-mi stai în spate, mai ai şi observaţii de făcut!

Tateo era binedispus.

Am luat uşor o curbă la dreapta, apoi, încet, una spre stânga. În faţa ochilor ne-a apărut panta acoperită cu cedri. Din spatele lor răsărea un cer

albastru ca o prăpastie.

Oare Tetsurō şi soţia pantofarului or fi trecut cu adevărat pe-acolo? Povestirea bunicii mă înfricoşase, dar dealul nu mă înspăimânta câtuşi de puţin. În spatele lui era un lac dinspre care se auzea cum cântă un cuc.

Cu cât înaintam, cu atât fuioarele verde-închis ale copacilor se umflau şi se întrepătrundeau. Cerul era liniştit ca o cavernă, dealul era mut ca un decor de teatru. Bicicleta lustruită de Shinjirō mergea bine.

Când panta deveni mai abruptă, pe partea dreaptă, în pădurea ce se ridica în vălătuci de un verde profund se zări o culoare neobişnuită. Ca într-o fotografie decolorată, copaci uscaţi, ruginii, în mijlocul verdelui dimprejur. Uitându-mă mai atent, am văzut că erau doi cedri.

— Ăştia sunt, spuse Tateo oprind bicicleta.

Ne-am dat jos în drum şi am înaintat spre pădure. Dar privită de aproape, pădurea de cedri se înălţa până departe, deasă, oprind lumina soarelui. Am renunţat să pătrundem în adâncurile ei întunecate.

— E destul dacă privim de-aici, i-am spus eu lui Tateo, căruia îi părea rău. Dacă intrăm înăuntru, s-ar putea ca, dimpotrivă, să le pierdem urma.

Ne-am aşezat pe marginea drumului. Aproape că te dureau urechile de linişte. Se auzeau ţipetele păsărilor care treceau pe deasupra - ci… ci… ci… După care s-a lăsat din nou tăcerea. În acea linişte, Tateo murmură:

— Nu sunt cedrii ăia, spuse el.

— Cum adică?

— Nu sunt cedrii despre care vorbea bunica.

— De ce?

Am privit spre pantă.

— Nu sunt doi şi amândoi uscaţi?

— Nu. Pe dealul ăsta atât de înalt cad multe trăsnete şi se poate întâmpla să fie loviţi doi dintr-odată, clătină Tateo din cap, după care arătă cu degetul:

— Uită-te bine. Nu se poate ca în doi cedri uscaţi cu zeci de ani în urmă să rămână încă frunze. Frunzele ar fi trebuit să cadă de mult, iar acum să fi rămas doar scheletul.

Pesemne că Tateo avea dreptate, m-am gândit eu. Asta pentru că cedrilor acelora le rămăseseră atârnate ici-colo crengi şi frunze ca părul lung,

castaniu, al unei femei.

— Oare bunica îşi închipuie că cedrii aceia sunt cei pe care i-a văzut Tetsurō?

— Probabil. Păi nu prea găseşti alţii loviţi de trăsnet, nu?

— Ce-o să se întâmple când vor putrezi?

— Se vor sinucide din dragoste alţii doi, râse Tateo.

Era o voce joasă, care parcă nu-i aparţinea. Priveam frunzele castanii ale cedrilor – mi se părea că şuviţele lungi de frunze ale celor doi se împleteau unele cu altele.

Ci… ci… ci… treceau iarăşi păsări. Şi apoi iar se lăsă tăcerea. Tăcerea aceea făcea să renască în sufletul meu trupurile celor doi morţi. Firele de păr ale celor doi copaci uscaţi se încurcau unele cu altele, părând că-şi vorbesc. Conversaţia lor ajungea la urechile mele ca şi când ar fi conţinut ceva îngrozitor.

Adia vântul. Cedrii vii îşi scuturară crengile verzi. Parcă respirau odată cu vântul. Numai cedrii sinucigaşi îşi unduiau uşor părul atârnând, maro-roşcat.

Până atunci îmi închipuisem moartea ca fiind ceva uşor, aproape imponderabil, ca vântul, cu un veşmânt liber precum un fluture; dar pomii sinucigaşi păreau foarte greoi. Parcă erau încărcaţi cu o povară invizibilă care mă apăsa.

— Eu mă întorc, i-am spus lui Tateo.

— De ce?

Stătea în picioare lângă mine, privindu-mi cu atenţie faţa. Uitându-se în ochii mei, în sufletul meu tremurând, Tateo mai întrebă o dată:

— De ce?

Parcă n-ar fi fost vocea lui.

— Tami-*chan*, spuse Tateo cu o voce ciudat de puternică. După care, din senin, mă strânse tare de umeri.

Eu am ţipat „Vai!“. La sunetul vocii mele, Tateo şi-a desfăcut braţele, surprins, dar eu eram încă şocată. Aşa că am început să-l lovesc peste mâini, fără să înţeleg nici eu de ce. În mintea mea, părul celor doi cedri cobora peste noi, alunecând spre pământ.

Strigătele lui Tateo îmi răsunau în spate. Dar eu, fără să privesc înapoi, am fugit într-un suflet până la bicicleta de pe marginea drumului, m-am suit pe ea şi am coborât dealul cât am putut de repede.

Lăsând în urmă pomii sinucigaşi şi pe golanul de văru-meu, m-am întors acasă.

În seara aceea s-a aşternut o tăcere apăsătoare.

Se pare că Tateo se întorsese spre seară, cu paşi foarte obosiţi. Aşa mi-a spus Minako, venită lângă mine când pregăteam cina. Cică ofta întruna în timp ce se spăla pe picioare lângă fântână.

Am gătit peşte fiert şi rădăcină de nufăr din grădină, cu sos acru. Lui Tateo nu-i plăcea peştele. Şi, mai mult de-atât, nu suporta acriturile. În vreme ce puneam în oţet felii subţiri de rădăcină de nufăr, mă gândeam dacă Tateo n-avea să leşine mâncându-le. Anume n-am pus zahăr în porţia lui.

A mâncat cu un aer răvăşit. Asta fiindcă, de faţă cu toată lumea, i-am spus:

— Să nu laşi în farfurie ce-am gătit eu.

După ce-a terminat peştele şi salata acră, Tateo a băut nu ştiu câte ceşti de ceai şi s-a retras în camera lui. După lăsarea întunericului, bunica l-a rugat să-i scrie scrisoarea pe care voia s-o trimită în Hawaii. O scrisoare pentru Suzujirō. Tateo veni în sufragerie cu hârtia de scris şi stiloul.

— Vă salut, spuse bunica, aşezată solemn în faţa lui Tateo.

— Vă salut, repetă Tateo, scriind în grabă.

— Starea trupului dumneavoastră de când mi-aţi scris până acum cum mai este oare, vă întreb?

— Starea trupului dumneavoastră… spui trupul dumneavoastră, eee, cum mai este oare, vă întreb… Tami-*chan*, cum se scrie ideograma „întreb“?

Eu m-am uitat în cealaltă parte; mâncam pere cu Shinjirō şi Minako şi am spus că habar n-aveam. Atunci Shinjirō înghiţi îmbucătura din gură şi răspunse sigur pe el:

— Sub *yo* din katakana[9] pui *e* şi *ro*, tot din katakana. Dedesubt, ideograma *sun*.

— Vai, ce deştept e Shinjirō! o imită Minako pe bunica.

— Mă rog la zei şi la Buddha în fiecare zi să vă reveniţi cât mai repede.

— Mincinoasa de bunica! spuse Shinjirō.

— În sufletul ei se roagă, am spus eu.

— Nu mai faceţi gălăgie, tăceţi din gură… Îîî, mă rog la zei şi la Buddha în fiecare zi să vă reveniţi cât mai repede, spuse Tateo.

— Cu ajutorul dumneavoastră, continuă bunica, inspirată parcă de o putere divină. Se scrie cu radicalul pentru iarbă şi dedesubt *yin* din *yin-yang*, adăugă ea cu vocea ei de pe vremuri, când era profesoară la şcoala primară.

Mi se părea ciudat că memoria bunicii putea fi atât de inegală. Îşi amintea surprinzător de bine anumite amănunte, dar numai când era vorba de mici părţi ale întregului. Cu alte cuvinte, memoria ei îşi dezvăluia forţa numai în cazul unor lucruri care nu erau de prea mare folos.

Dacă ar fi uitat prima ideogramă din expresia „cu ajutorul dumneavoastră“ şi, în schimb, şi-ar fi amintit, cât de vag, de fratele ei mai mic, Suzujirō, care plecase în Hawaii, cei din jur s-ar fi simţit tare uşuraţi! Suzujirō s-ar fi făcut imediat bine.

— Deci am o rugăminte, spuse bunica.

— Deci am o rugăminte…

— Dat fiind că s-a scurs o vreme îndelungată, peste noi, fraţii, odată cu trecerea timpului, amintirile au pierit ca nişte iluzii…

Tateo trebuia să ţină pasul. Repetă, mişcând stiloul în viteză.

— Am uitat înfăţişarea chipului şi trupului dumitale…

— Am uitat înfăţişarea chipului şi trupului dumitale…

— Soră-mea, ce zice bunica?

— Şşş, taci!

— Vă rog să-mi trimiteţi o fotografie sau două…

— Vă rog să-mi trimiteţi o fotografie sau două…

— Către domnul Haruno Suzujirō.

— Către domnul Haruno Suzujirō.

După aceea, bunica a oftat uşor.

Apoi, se aşeză respectuos cu spinarea îndoită şi-şi plecă faţa mică, plină de adâncituri şi umflături. Părea oarecum tristă.

Odată ce scrisoarea a fost gata, în cameră s-a lăsat tăcerea.

Shinjirō şi Minako, faţă în faţă, rodeau pere.

Tateo şi cu mine, spate în spate, ne făceam că plouă.

Afară, lumina lunii se revărsa palidă.

Aveam dinaintea ochilor imaginea pădurii de cedri într-o noapte cu lună.

Cedrii străluceau nemişcaţi, ca şi când ar fi fost ninşi.

Notă

9. Unul dintre sistemele de scriere din limba japoneză, folosit mai ales pentru cuvintele împrumutate din limbi străine.

4

În acea zi meniul era pilaf de scoici asari, iar cum bunica probabil că nici nu auzise de pilaf, i-am spus în stil japonez că era vorba de o fiertură de orez occidentală cu scoici.

—Oho, oho, orez cu scoici în coajă, cine-a mai auzit? exclamă bunica, şi vocea ei păru înfricoşată. Apăi, cum o fi şi asta, ceva ce mănâncă piraţii!

Ridicând capacul, bunica deschise gura ca o scoică.

— Scoicile din oală s-au desfăcut şi scot o zeamă gustoasă! În timp ce mesteci orezul, iei şi câte o scoică şi le mănânci împreună, aşa stă deci treaba. E o masă la care trebuie să munceşti mult.

După care bunica, ţinând în dreapta lingura, apucă în stânga o scoică şi, deschizând gura care avea, ca şi săculeţul ei de mână, nenumărate pliuri, sorbi din scoică zeama, ciuu-ciuu, pe urmă miezul scoicii, şi linse cu vârful limbii orezul lipit în interiorul ei.

Apoi:

— Gustos, gustos. Datorită nepoatei am apucat să mănânc şi bucatele astea ca nişte scoici răscolite în nisip, noroc că am trăit atât de mult! zise ea, adăugând şi altele la fel, drept care noi râdeam întruna, iar mâinile în care aveam lingurile tremurau.

Cina, care durase mai mult ca de obicei, s-a terminat în zgomotele scoase de bunica – ciuu, ciuu, zuru, zuru – când sorbea.

Sarcina de a spăla vasele îi revenea lui Minako – ea stătea la chiuvetă. Shinjirō urma să se ocupe de cadă, aşa că merse în baia de vizavi de bucătărie. Şi de data asta, Tateo, fără vreo treabă, şedea cu bunica, ţinându-şi mulţumit mâinile pe burta plină.

Farfuriile vechi, cu modele diferite, care pictate cu Dharma, care cu vinete sau castraveţi, erau spălate şi aşezate la locul lor, pe rafturile de lemn. Între timp se încălzise apa în cadă.

Bunica şi cu mine intrarăm în baie.

Tateo şi Shinjirō fuseseră înaintea noastră. Azi era rândul lui Minako să spele cada, deci ea avea să fie ultima.

Prin plasa de la fereastră pătrundea cântecul greierilor, care răsuna pe plăcile de gresie din baie. Aveam în faţa ochilor spatele bunicii. În timp ce-i frecam cu prosopul ud umerii descărnaţi, mi-am adus aminte de jocul de-a Muntele Fuji pe care-l jucam adeseori cu Shinjirō când eram mici.

Strângeam puternic dosul mâinii între degete, ridicând pielea în forma Muntelui Fuji. Dosul mâinii are puţină carne pe el, aşa că pielea ridicată căpăta o formă frumoasă, conică. Palmele lui Shinjirō erau mici, ale mele crescuseră ceva mai mari. În timp ce clăteam corpul bunicii, îmi aminteam de muntele acela. Pe trupul ei, oriunde, se putea forma un Munte Fuji minunat. Cum era numai piele şi os, ţi se făcea milă de ea, dar dacă priveai lucrurile din perspectiva jocului cu Muntele Fuji, corpul uscat al bunicii căpăta o valoare deosebită, ceea ce mie mi se părea ciudat.

Mă gândeam la carnea de pe braţe şi de pe picioare, când ochii mi-au fost deodată atraşi de spatele ei. Cu o asemenea suprafaţă la îndemână, formai un Munte Fuji de o mărime specială, magnific, incomparabil cu ceea ce reuşeai să creezi din dosul mâinii.

Am încercat să suprapun pe spinarea ei imaginea Muntelui Fuji. Numeroasele încreţituri adânci, care coboară dinspre vârf spre poale, cu umbrele lor. Silueta largă, foarte largă, a bazei. Prinsă cu vârful degetelor, pielea de pe spatele bunicii ar fi reuşit să formeze un astfel de peisaj natural maiestuos.

Luptându-mă cu ispita de a o trage de piele, i-am frecat energic spinarea.

În aburul care se ridica, bunica se răsuci spre mine. Era rândul meu să întorc spatele.

— Aaah… Cu adevărat frumos. Un spate cu adevărat frumos! Străluceşte de grăsime! spuse bunica.

Fiiindcă nu-mi plăcea pielea mea grasă, laudele bunicii nu mă prea bucurau.

— Uite cum sare apa! Ce privelişte minunată!

După care urmă, inevitabil, ticul ei verbal:

— Ăsta-i raiul! Ăsta-i raiul!

Apa fierbinte din cadă sclipea intermitent, iar în ea se reflectau două capete, al meu şi al bunicii. I-am văzut chipul înroşit din pricina căldurii,

parcă era o nucă umflată de umezeală. Iar în jurul gâtului ei plutea, molatic, îndrăgitul ei rai.

Mă gândeam că bunica trăia pesemne întotdeauna în compania acestui rai. Astfel că, pe jumătate, inima îi rămăsese pe acele meleaguri, iar întâmplările petrecute cu zeci de ani în urmă erau ca nişte vise.

Poate că şi cada era pe jumătate în lumea viselor, iar eu, nepoata ei, eram cel mai nou vis al ei… Stai aşa, stai aşa, şi dacă inima este doar pe jumătate trează, cum apare lumea în ochii unui astfel de om?

Iată la ce mă gândeam eu faţă în faţă cu capul bunicii, dar, în acest timp, jumătate din inima ei deschidea prin mine poarta unor vechi amintiri. Mă privea cu ochii întredeschişi şi, dintr-odată, fără să vrea, a făcut o afirmaţie gravă.

— Cum stai aşa, Tami-*chan*, eşti leit maică-ta!

Bunica oftă în apă:

— Ce bine semeni cu Mugiko!

—Bunico, ce-ai spus? am întrebat eu. Cine e Mugiko? De ce trebuie să semăn eu cu acea Mugiko?

Atunci am văzut clar cum expresia bunicii se schimbă brusc. Nu mai era faţa ei obişnuită.

— Cine e Mugiko? Bunico!

La suprafaţa apei, capul meu alunecă lângă al ei.

Bunicii i se opriră vorbele-n gât.

Apoi, încet-încet, i se strâmbară ochii, sprâncenele şi gura. Vedeam limpede că şi sub piele se prăbuşea ceva. În cele din urmă, după câteva momente care-au durat o veşnicie, i se umplură ochii de lacrimi şi începu să plângă, cu mâinile pe faţă.

— Să nu-mi zici cumva… am rostit eu, apăsându-mi inima care bătea să-mi spargă pieptul. Persoana aceea este adevărata mea mamă?

În cele din urmă, bunica încuviinţă din cap.

— Mama de-acum nu este mama mea, nu-i aşa?

N-a putut decât să dea încă o dată din cap.

Eu stăteam pe vine în apă, dar brusc mi s-a părut că mă clatin. Ca şi când mi-ar fi dispărut picioarele. Rădăcinile cele mai importante, picioarele care mă susţineau, îmi fuseseră smulse pe nesimţite… Ah, părinţii sau rudele, ei

erau picioarele, m-am gândit eu. Fără ei, cât de instabilă eram, cât de uşor mă legănam, cât de puţin mă puteam baza pe mine…

Am fost profund impresionată de acel sentiment nou. Dar nu puteam să mă las copleşită la infinit de noua descoperire. Mi-am dat seama că trebuia s-o întreb pe bunica de Shinjirō.

— Shinjirō este copilul părinţilor tăi actuali, răspunse ea liniştit la întrebarea mea.

Că tot veni vorba, noi doi, fraţii, nu semănam nici la chip, nici la statură. M-am cufundat în tăcere.

Din cauza băii prelungite, bunica avea faţa congestionată – ieşi din cadă pâş-pâş. Am urmat-o şi ne-am aşezat amândouă pe pardoseala de gresie.

Aveam ameţeli, era când întuneric, când lumină. Chipul bunicii, ca o nucă monstruoasă, apărea şi dispărea. Probabil că şi ea vedea faţa mea la fel. Totul se datora circulaţiei sângelui, accelerată de apa fierbinte, dar semăna şi cu ce se-ntâmpla în sufletul meu. Eram împresurată de negură.

Învăluită de aburi, bunica îşi tamponă faţa cu prosopul umed şi începu să plângă. Şi apoi începu să vorbească:

— Mugiko este fiica surorii mele mai mici.

Acum pricepeam! Numele surorii mai mici a bunicii era Mugi. De la sine înţeles, probabil, că fiica lui Mugi era Mugiko.

— Mugiko a murit imediat după ce te-a născut.

Bunica a mai tras un plâns.

— Exact atunci Shōsuke s-a căsătorit cu Sumiko; am căzut de acord că nu există altă soluţie decât să te adopte.

Shōsuke este tatăl meu de-acum.

— Familia soră-mii a plâns de bucurie, îi erau cu adevărat recunoscători lui Shōsuke. După ce s-a născut, copilul a fost declarat la primărie ca fiind al lui Shōsuke.

— Mugiko a murit imediat ce m-a născut?

— La o zi sau două după aceea.

— Iar cel care mi-era tată n-a spus nimic? Copilul lui să fie dat aşa, altora... A tăcut?

— Tatăl tău… spuse ea.

Şi a început iar să plângă.

— …murise.

Clătina din cap. Cum se mai murea altădată!

Mi-am amintit că-mi imaginasem cândva o asemenea poveste tristă. Era noapte, intrasem sub plapumă şi mă jucam închipuindu-mi fel de fel de lucruri. Aproape toate fetele inventează, într-o bună zi, asemenea poveşti. Minako, de pildă, a vrut dintotdeauna să fie orfană. Noi suntem nişte boabe de mazăre atât de tinere… Eram îndrăgostite de povestea romantică şi tristă spusă de Tateo.

Dacă ar fi fost cu putinţă, i-aş fi arătat lui Minako ce înseamnă ca balonul de spumă să devină realitate. O priveam pe bunica goală, părându-mi rău că nu pot face asta, dar şi cu tristeţe amestecată cu un sentiment de bine şi de singurătate.

Cât de ciudaţi pot fi oamenii! M-am gândit la adevărata mea mamă, Mugiko. Şi, incredibil, mi s-a rostogolit o lacrimă. Un bărbat se căsătoreşte şi, înainte de a-şi vedea copilul, moare… A mai căzut o lacrimă.

Şi apoi, şi apoi, cu toate că abia a venit pe lume, un bebeluş care nu are nici tată, nici mamă. Şi iar a mai picurat o lacrimă. Ah, acel copil nefericit eram chiar eu.

Ce poveste adevărată care părea să fie o minciună. Iată ce mă emoţiona profund, în timp ce plângeam.

Ce este adevărul… mă gândeam eu, ştergându-mi faţa udă de lacrimi cu prosopul.

Chiar dacă nu pare adevărat… e adevărat.

Zilele care-au urmat le-am petrecut într-o adâncă melancolie.

Era rândul meu să oftez mai des sub florile de paulownia, în locul lui Tateo. La orice m-aş fi uitat în jur, mi se părea că privirea mea trece printr-un geam verzui. Oare toţi copiii „fără părinţi“ din lume purtau nişte ochelari dintr-o astfel de sticlă? Iată la ce mă gândeam.

Vreau să vă spun despre funda verticală a mamei.

Mama mea… cea despre care am aflat acum că m-a adoptat şi care este foarte bună cu mine, nu se pricepea să facă funde, în copilărie. Şi când îşi lega părul cu o fundă, nu se ştie de ce, ieşea în formă de opt. În astfel de cazuri, îţi face funda mama, dar mama mamei, şi ea, lega fundiţa vertical.

Aşa încât, cel care-i făcea mamei fundiţa era tatăl, înainte de-a pleca la lucru.

Astfel, şi eu, fiica unei mame atât de neîndemânatice, trebuia să-l pun pe tata să-mi lege cordonul de la şorţul de bucătărie.

— N-ai ce-i face, aşa mamă, aşa fiică…

Tata ne privea când pe mine, când pe mama şi clătina din cap. Noi, mamă şi fiică, nu puteam face funda de la cordon pe care până şi Shinjirō era în stare s-o lege. Trebuie spus că şi mama, şi eu puteam trage la maşină sau coase ca oricine altcineva, deci nu părea să fie o problemă de îndemânare sau ceva de soiul ăsta.

Atunci, de unde venea funda noastră verticală?

Când mergeam la bunica din partea mamei, cele trei funde verticale de la şorţurile aşezate unul lângă altul în faţa chiuvetei, cu spatele spre exterior… adică bunica, fiica şi nepoata, nu puteau să evoce decât ceea ce povestise cândva Tateo, şi anume rezultatul încrucişării dintre boabele de mazăre.

Dar, ţinând cont de ce spusese bunica, lanţul boabelor de mazăre fusese rupt. Nu se mai încrucişaseră… Acesta era… adevărul.

Mi se făcu dor de mama, care era în Hawaii şi a cărei faţă n-o văzusem de o vreme. Îmi părea rău pentru mama care mă născuse, Mugiko, dar cu gândul la funda verticală a mamei plângeam de dor sub florile de paulownia.

Shinjirō nu băgase deloc de seamă că starea mea de spirit se schimbase. Chiar şi acum, când ştiam adevărul, mă socoteam sora lui mai mare, iar faptul că el nu ştia nimic mă făcea să mă simt uşurată.

Sub florile de paulownia, mi-am amintit de timpurile când îl rugam să-mi îndrepte funda de la şorţ. Nu numai de la şorţ. Când eram elevă la şcoala secundară, îmi făcea fundă şi la părul pe care-l purtam în cozi împletite. Mai bine zis, îl puneam eu să facă fundă.

Aveam destule atuuri ca să-mi determin fratele să mă asculte.

Degetele lui de copil, subţiri, chiar osoase, se mişcau cu agilitate – iată o imagine de care-mi aminteam cu un dor nemaipomenit. Ochii lui îmi fixau părul. Iar ai mei îi urmăreau degetele. Culoarea fundei era fixată de regulamentul şcolii, bleumarin.

— E bine-aşa? M-auzi? Vreau să termini odată. Am să întârzii la şcoală!

Sub paulownia înflorită, m-am sprijinit oftând.

Şi m-am gândit să devin din acea clipă o soră blândă, care-i poartă de grijă fratelui mai mic.

Într-o după-amiază, Shinjirō a venit însoţit de Minako sub paulownia.

— Hai la cascadă, mă invită el. Mina-*chan* vrea s-o vadă şi ea.

Atunci mi-a răsărit vag în minte şarpele. Trupul şarpelui, înotând la suprafaţa apei în forma unui S lung. Numai la gândul ăsta şi mi s-a făcut pielea de găină.

— Shin-*chan* zice că ne duce el…

Minako purta o pălărie albă de soare. Chiar dacă rămâneam acasă, ei doi aveau să meargă. Dar într-o clipită m-am ridicat.

Şi i-am spus lui Shinjirō, care stătea umăr la umăr cu Minako, zâmbind:

— Adu-mi pălăria!

„Tţ“, plescăi el din limbă şi fugi spre casă. Iată cum îmi călcam promisiunea făcută cu câteva minute înainte – aşa eram eu întotdeauna. În cele din urmă se întoarse cu pălăria fluturând.

Am coborât poteca toţi trei.

Eu şi Minako mergeam una lângă alta, Shinjirō era avangarda. Căutam semnul, copacul de care el spânzurase plasele cu cumpărături. După ce examină în toate direcţiile crengile copacilor, dădu până la urmă de el.

— Nu e nici măcar un stâlp de telegraf, doar pomi şi iarbă… îi explică Shinjirō lui Minako.

Apoi ne-am luat de mână toţi trei şi am coborât prin iarbă – fâş, fâş, fâş. Din acel moment, nu m-am mai putut gândi decât la şarpe.

— Shinjirō, dacă vezi vreun şarpe, să spui imediat!

Nici bine n-am rostit acele cuvinte, mai mult fără voia mea, că lui Minako începu să-i fie frică.

— Sunt şerpi?

— Sunt. Unii foarte lungi.

Simţeam o plăcere să spun asta.

— Shin-*chan* n-a pomenit de aşa ceva.

Minako stătea înfiptă în iarbă.

— Am dat doar peste unul mic, încolăcindu-se…

— A, deci aţi dat peste el! Aţi dat!

Văzând figura lui Minako, mă simţeam din ce în ce mai bine.

— A apărut la picioarele mele, şerpuind. Era verde, cu pete cenuşii.

— Minţi. Nu există un astfel de şarpe!

— Dacă l-am văzut! Era la picioarele mele.

— De bine ce-am venit! zise Shinjirō.

— Să mergem. E-n ordine. Dacă găsesc vreunul, o să arunc cu pietre în el.

Era ciudat. Mi se părea că sunt în stare de aşa ceva. Atâta vreme cât îi era frică lui Minako, mi se părea că pot să fiu mai calmă. Devenisem o fată destul de răutăcioasă.

După ce-am coborât porţiunea cu iarbă, am ajuns la cascadă. Ultima oară se afla în faţa noastră, dar acum coborâserăm într-o parte, astfel încât era mult spre dreapta.

Am luat-o pe Minako de mână şi-am păşit pe stâncile umezite de stropi. Data trecută, din cauza şarpelui, abia dacă ne apropiaserăm de cascadă. Împreună cu Minako m-am aşezat pe vine pe o stâncă mare, dreaptă.

— De unde-a apărut atunci şarpele? întrebă Minako pe un ton obişnuit.

Nu părea în apele ei, deşi vorbea aşa.

— De-acolo!

I-am arătat cu degetul şi s-a uitat fix în acea direcţie. Îi priveam profilul, cum era speriată, cu părul ei moale şi pielea deloc bronzată, ca de păpuşă. Apoi m-am gândit la părul meu negru, aspru, şi la pielea mea închisă la culoare, câtuşi de puţin feminină.

Poate că şi nefericita Mugiko fusese, întocmai ca şi mine, o femeie lipsită de orice farmec. Ce poveste tristă!

Mă aflam într-un con mare de umbră.

Crengile copacilor se înălţau peste prăpastie, din înaltul falezei.

Stropii de apă, transformaţi în picături de ceaţă, dansau peste stânci.

— S-a făcut cam frig… spuse Shinjirō, sărind din piatră-n piatră.

Aveam cu toţii pielea de găină.

Şarpele a apărut când dădeam să ne întoarcem. Ne depărtaserăm de cascadă şi, sărind pe stânci, ne întorseserăm la locul de plecare. Şarpele, răsărit din iarbă, ne-a tăiat calea, mie şi lui Minako.

Minako n-a ţipat. Împietrise. Îmi strângea puternic braţul, fără o vorbă.

— E-n ordine, am clătinat eu din cap.

Cu toate astea, nu se ştie ce-o fi fost în ordine, că nici una din noi nu se mişca. Şarpele avea o culoare greu de descris. Puţin verde, mai degrabă negru sau cenuşiu. Nici urmă de pete.

Amestecul acela neplăcut de verde, negru şi cenuşiu şerpui. M-a cuprins un frison. Apoi am văzut cum piciorul meu, aflat la o distanţă foarte, foarte mare, a lovit o pietricică în direcţia şarpelui. Litera S se rostogoli o dată, de două ori, lovi pământul cu coada, alunecă pe stâncă şi, strălucind, pătrunse în ierburi, ascunzându-se.

— Ce s-a întâmplat?

Dintre ierburi, ieşi la iveală gâtul lui Shinjirō.

— Tami-*chan*…

Minako era emoţionată şi ridică vocea.

— Tami-*chan* a dat cu o piatră în şarpe. L-a nimerit.

Shinjirō izbucni zgomotos în râs:

— Mincinoaso!

Şi continuă să râdă.

N-am observat, după aceea, nici o schimbare de atitudine la bunica. De câte ori treceam prin faţa ei, îmi plecam ochii şi oftam dinadins, dar nu reacţiona deloc.

Oare nu se gândea că-mi provocase o mare durere sufletească? Sau, chiar dacă gândea ceva, nu lăsa să se vadă, răbdând dinadins cu stoicism?

Oricum, povestea asta cu Mugiko avea să-l rănească şi pe Shinjirō, nu numai pe mine. De aceea bunica se prefăcea că nu se întâmplase nimic, înnăbuşindu-şi dorinţa de-a mă consola. Iată ce presupuneam eu.

Astăzi după-amiază bunica a plecat la bătrânii din vecini, cu veşnicul săculeţ în mână şi cu prosopul pe cap. Să-şi pună prosopul pe cap… Ce s-a ales de bunica? Probabil că avea acelaşi efect ca pălăriile noastre de soare, dar înfăţişarea ei mergând prin orezărie cu prosopul împăturit în două pe capul cu păr puţin îmi dădea fiori.

Fiind slabă, mergea ca o frunză, tremurând încoace şi-ncolo. Prosopul de pe cap era semnul ei de recunoaştere în mijlocul câmpului de orez.

Ce mai, s-o fi dus tot la casa de lângă copacul mare de camfor, mi-am zis eu. *Gyaatei, gyaatei, sowa, sowa, gyaatei,* cu siguranţă asta cânta, lac de sudoare.

Brusc, mi-am amintit de apropiaţii bunicii, care părăsiseră repede această lume.

Jikurō cel nebun.

Tetsurō, care fugise în pădure.

Soţia lui, care-i arătase cedrii sinucigaşi.

Apoi, Mugi şi fiica ei, Mugiko.

Şi bunicul, stins înainte de vreme.

Mai erau şi alţi fraţi, neştiuţi de mine, care ar fi trebuit trecuţi pe lista asta.

Poate că bunica pentru ei cânta *gyaatei, gyaatei*. Dar eu nu credeam că vocile acelea stranii ajungeau la Jikurō, Tetsurō şi Mugiko, reuşind să-i mângâie.

Morţii sunt nişte fiinţe ciudate.

Erau multe lucruri pe care nu le pricepeam.

Mi-am amintit nenumăratele broaşte care orăcăiau pe câmp şi trandafirul alb din grădină pe tulpina căruia urca şirul de furnici, din ziua aceea cu *gyaatei, gyaatei*. Simţeam că tocmai fiinţele acelea mici erau cele care se rugau cu adevărat pentru morţi.

Furnicile urcau pas cu pas pe tulpină. În zigzag, în zigzag… Când ajungeau în vârf, se îndreptau spre trandafirul alb ca o înserare palidă.

Chiar dacă bunica n-ar fi cântat sutra, ar fi cântat-o broaştele şi furnicile.

Natura e ca un vas adânc… mă gândeam eu.

Seara, bunica se întoarse clătinându-se, cu prosopul îndoit pe cap şi cu săculeţul atârnat de braţ. Pe când termina de spălat în baie hainele transpirate, afară se porni o ploaie puternică. Bunica răsuflă uşurată, privind pe geam cum se întunecase complet. Dac-ar fi întârziat puţin, s-ar fi înecat în orezărie.

Tateo cânta la orgă, în camera din spate. Când credeam că sunetul a fost înghiţit de cel al ploii, se auzi din nou.

Shinjirō, care fusese afară, se întoarse fugind, ud leoarcă.

Ploaia nu s-a oprit cu una, cu două. Minako şi cu mine, auzind din bucătărie cum trăsneşte, am lăsat baltă oalele şi farfuriile şi am fugit în sufragerie. Fără să ne dăm seama, bunica, Shinjirō, Minako şi cu mine stăteam cu toţii îngenuncheaţi pe *tatami*. Trăsnetele păreau să-şi aibă cartierul general deasupra capetelor noastre, pe tavan.

— Tateo este cu adevărat un om mare!

Bunica era plină de admiraţie. Într-adevăr, sunetul orgii desfundate la care cânta Tateo continua să răzbată, subţirel, prin cel al ploii şi al tunetelor.

Noaptea, după ce s-a oprit ploaia, a sunat telefonul – era de la mama lui Tateo, pentru bunica. O anunţa că ea, împreună cu mama lui Minako şi cu a mea, toate trei, se întorseseră în ziua aceea din Hawaii. Taţii, preocupaţi de serviciu, se înapoiaseră mai repede.

Suzujirō îşi revenise binişor, trecuse de la perfuzii la mâncare lichidă. Îşi amintea foarte bine de bunica şi le povestise tot soiul de amintiri, dar se pare că bunica nu era prea încântată. Sigur că-i neplăcut ca o persoană necunoscută să ştie diverse lucruri despre tine.

— A spus cum e Clark? întrebă Tateo.

— N-am întrebat, spuse bunica.

— În ce fel de casă locuiesc? zise Minako înclinându-se.

— N-am întrebat.

— N-a zis dacă are copii? se alătură Shinjirō.

— Habar n-am.

Apoi bunica ne spuse că dacă vrem să ştim atâtea, acum, că părinţii se întorseseră, să ne ducem pe la casele noastre.

5

Între frunzele de un verde intens, atârnau legume roşii. Cinci roşii ca amurgul se copseseră pe ogor.

— Hei, Tami-*chan*, coşul!

Bunica era aplecată de mijloc, între zarzavaturi, aşa că nu-i zăream partea de sus a trupului. Doar fundul, acoperit de rochia cenuşie, se mişca pe deasupra straturilor.

I-am întins coşul pe care-l aveam în mâini. Culesese trei roşii în dimineaţa aceea. Voiam să le pun în farfuriile de la micul dejun.

— Dacă tot suntem aici, să luăm şi nişte rădăcină de nufăr.

La sfatul bunicii, am adăugat cinci-şase rădăcini în coş. Erau ca nişte pălării mici, conice, acoperite de un puf fin... Dacă nu erai atent, te înţepau.

— Ei, încă una din partea casei…

O vânătă frumoasă, rotundă, a fost aruncată în coş, îngreunându-l. Bunica se îndreptă de şale, apoi se întinse, ţinându-şi prosopul de pe cap cu mâna.

Era semnalul de întoarcere.

Am ieşit de pe ogor, am ocolit gardul casei şi am ajuns în faţa porţii. Fiind dimineaţa devreme, era lumină pe drum, dar gâzele din seara trecută încă mai zumzăiau. Ţârâitul lor se auzea, cine ştie de unde, dintre ierburi, ca o apă care bolboroseşte, şi se înalţa spre cer, răspândindu-se apoi ca o ploaie. Eu şi bunica înaintam cu zgomot prin valurile de iarbă, parcă am fi străbătut o apă limpede.

După ce-am intrat pe poartă şi am ajuns la uşă, bunica spuse în cele din urmă:

— Nu trebuie să plecaţi?

— Încă nu.

Chipul bunicii se înmuie, mai liniştit.

În bucătărie, Minako spăla verdeţuri.

— Nu mai trebuie decât să le tai, spuse ea.

De când venise la bunica, Minako se obişnuise să se scoale devreme. Mă gândeam că noi patru mai rămâneam aici, că se amânase ziua plecării, dar,

în cele din urmă, deprinderea bună a lui Minako avea să devină un cadou pentru acasă.

Deşi nu avansaserăm cine ştie ce cu învăţătura, fiecare reuşise să găsească un cadou pe care să-l ia cu el. Shinjirō se jucase pe afară şi se bronzase, dezvăţându-se de citit *manga*. Era ceva epocal.

Tateo putea acum să şadă pe *tatami* în poziţie politicoasă la masă… înainte obişnuia să stea pe scaun… şi apoi ajunsese să cânte la orgă cu ambele mâini.

Eu reuşisem să pregătesc masa pentru cinci persoane. Mi-am dat seama că a ajuta pe cineva şi a face totul de unul singur sunt două lucruri diferite. Socoteam că asta urma să aibă o influenţă bună asupra modului meu de a vedea lucrurile şi de a gândi, când aveam să mai cresc.

Stăteam în faţa geamului de la bucătărie.

Se auzi glas de pasăre dintr-o grădină îndepărtată.

Am simţit cum sufletul îmi devine transparent, ca vântul. Am tăiat mărunt verdeaţa spălată de Minako şi am presărat-o peste supa de *miso* din ceaun.

Supa de *miso* era parcă învăluită în ceaţă. Sedimentul de la grâu crea un abur gros. Când am amestecat cu spatula prin abur, zaţul s-a ridicat, dansând. Bucăţi de vinete, verdeaţă şi coajă prăjită de *tofu* se scufundau şi se ridicau în fiertura groasă.

Dintr-odată îmi veni ceva în minte şi oala din faţa mea a ajuns mare cât un lac. Apoi am privit cu atenţie. Şi am găsit în vârtejul supei de *miso* ceva care strălucea, mişcându-se. Apa avea o nuanţă gălbuie, de parcă aş fi topit acolo pământ de pe ogor. Înăuntru erau capete şi mâini omeneşti. Ale lui Jikurō, cu siguranţă.

Am zărit înăuntru şi forma ciocanului cu care, poc-poc, Tetsurō lovea pantofii. Se legăna între valuri.

Părul lui Mugiko plutea.

Doi cedri erau în comă.

Dealul se scufunda.

Casele,

vitele şi caii,

păsăretul

pluteau pe valuri.

Ce vedeam eu de-acolo, de sus, era chiar lumea aceasta de ţărână.

Am oprit focul şi am pus capacul.

Ceaunul bunicii era înspăimântător.

În sufragerie, Tateo, Shinjirō, Minako şi bunica erau adunaţi în jurul mesei. Am cărat ceaunul. Bunica şi-a plecat fruntea:

— Pot să mănânc fără să fac nimic.

Apoi:

— Ăsta-i raiul, ăsta-i raiul! a zis ea, cântând cuvintele.

După masă, Shinjirō a privit pe geam afară:

— Haideţi la lacul din spatele templului, ne invită el. Dacă am venit până aici, trebuie să mergem peste tot, nu?

Şi atunci, bunica:

— Da. Da, aşa este. Dacă e vorba de lacul acela, până acolo pot şi eu să merg, a fost ea de acord.

Am hotărât să luăm şi ceva de mâncare la pachet. Doar Minako întrebă, puţin neliniştită:

— Nu sunt şerpi?

Cred că se speriase foarte tare de şarpele de la cascadă, în urmă cu câteva zile.

Era o dimineaţă frumoasă.

Cu bunica la mijloc, purtând pe cap prosopul, mergeam toţi cinci pe drumul dintre parcelele de pământ.

— Ce-ai făcut cu umbrela aceea de soare? o întrebă Shinjirō pe bunica.

— Am pus-o bine, răspunse ea.

— Pe vremuri, când bărbaţii mergeau la baia publică, aşa îşi puneau prosopul pe cap, nu? E caraghios!

— Aici suntem la ţară, nu-şi punea nimeni prosopul pe cap.

— De ce?

— N-aveam baie publică.

— A, da…

— Aşa că nu e nici un pericol să fii luat drept altul…

Pe drum ne-am întâlnit cu cineva care mergea la câmp.

Bunica îl salută zâmbind. Apoi, răspunzând la întrebare, se uită în spate, spre noi, zicându-i:

— Câtuşi de puţin, nu mă ascultă deloc nepoţii ăştia…

Shinjirō era nemulţumit:

— De ce spui asta?

— Nu trebuie să-ţi lauzi neamurile.

— Dar dacă te-aude cineva care nu ştie, crede că-i adevărat.

— Trebuie să se uite la faţa mea când vorbesc.

— Atunci, cu ce fel de faţă i-ai vorbit omului de adineauri?

Bunica îşi răsuci capul spre Shinjirō:

— Aşa o faţă, zise, arătându-i.

Mergeam încet, în ritmul bunicii, şi Shinjirō se plictisi repede. Avansa privindu-şi picioarele încălţate în sandale de paie, dar în cele din urmă o luă singur înainte.

În spatele zidului care împrejmuia templul unde Shinjirō dormea întotdeauna la prânz se afla un lac. Jumătate din el era străjuit de pomi deşi, nu te puteai apropia. Cealaltă jumătate avea pe margine o potecă şi locuri unde să te aşezi.

Lacul nu era chiar aşa de mare. Fiind rotund, îl cuprindeai dintr-o privire. Zăreai limpede păsările care zburau în pomii de pe malul opus.

Apa era murdară, de un verde-întunecat – un iaz la care era preferabil să nu te uiţi în zilele în care nu te simţeai bine. Dar cerul era foarte luminos, iar norii se reflectau albi, plutitori, în valurile lui.

— O fi adânc? întrebă Tateo.

— Nu, nu, până la gât, zise bunica. De jur-împrejur e puţin adânc, arată el aşa, dar e până la brâu. După care se adânceşte brusc, dar numai până la piept.

Bunica era în temă.

— Ajunge până la gât, uite, în zona unde e pomul acela aplecat peste apă. Aşa că degeaba reuşeşti să salvezi un copil care tocmai se îneacă, nu poţi să-l scoţi la mal acolo, trebuie să-l aduci în braţe pe ocolite până aici, unde nu-i adânc…

— Ai văzut tu aşa ceva?

— Nu numai c-am văzut. Era un copil din anul meu, spuse bunica privind lacul. Era plin de broaşte, veniserăm să le prindem. Şi-n loc de asta, să-ţi pierzi viaţa… nu-i o joacă!

Se pare că nu murise nimeni.

— Erau mulţi copii, aşa că l-a văzut cineva.

După care bunica începu să vorbească despre Jikurō. Fusese cât pe ce să se înece în acel lac.

„Mă duc puţin la joacă“, spusese el şi plecase pe înserat.

—Şi a venit să prindă broaşte aici. În umbra pomului de-acolo sunt multe broaşte, şi după ce-a prins câteva şi tocmai voia să se întoarcă, a înotat până la mijlocul lacului şi era să se înece. Făcea des cârcei la picioare.

— Când îţi ajunge apa până la gât şi ai cârcei la picioare, nu mai e nimic de făcut…

— L-a văzut cineva?

— Era târziu şi nici ţipenie de om, clătină bunica din cap. S-a întâmplat ceva ciudat, îşi continuă ea povestea. Cum stăteam în bucătărie, vine un copil ciudat şi mă strigă încetişor: „Soră, soră!“ Vorbea în şoaptă. Surprisă, mă uit în direcţia vocii, văd un băieţel slăbuţ. Spune: „Jikurō al vostru, soră, se îneca în lac, iar eu l-am scos de-acolo.“ Într-adevăr, chimonoul lui era ud leoarcă şi din păr îi picura apă. Copilul mă priveşte straniu şi râde: „Adineauri l-am făcut să scuipe apa şi acum l-am întins pe iarbă, du-te repede...“

Eeei, ne-am privit noi miraţi.

— Grozav trebuie să fi fost copilul acela, dacă a reuşit, aşa mărunţel la trup cum era, să-l tragă afară din apă, nu?!

— Pe urmă, oamenii din sat şi tata au stat de vorbă şi concluzia a fost că arătarea fusese un *kappa*[10].

Ne-am uitat din nou unii la alţii.

— Braţele şi picioarele slabe ca nişte castraveţi, chipul ciudat, verzui ca o frunză, nu putea fi decât un *kappa*.

Ne-am cufundat în tăcere. Povestea de odinioară, pe care o ascultaserăm serioşi, ne-a lăsat muţi de uimire cu finalul ei. Ca şi când am fi descoperit pe spinarea unei călăuze de încredere o coadă lungă… Aşa ne simţeam de

stingheriţi. „Ar trebui să ne ferim de o asemenea călăuză“, iată ce se citea vag pe figurile noastre neliniştite.

Shinjirō, cu un chip care arăta că nu putea crede ce i se spusese, întrebă ca să verifice:

— Verde?

Bunica se holbă la el, aşa că Shinjirō îşi înghiţi vorbele.

Pe suprafaţa lacului se iscă un vânticel, iar cerul se întunecă. Deasupra capului pluteau nori negri. La fel cum poveştile de demult ale bătrânilor erau de neînţeles, şi lacul se înnegurase într-o clipă.

Desfăcurăm *o-nigiri*[11] aduse cu noi la pachet. Mâncaserăm cam jumătate, când norii s-au risipit şi lacul s-a luminat iar. Tateo a întrebat-o brusc pe bunica:

— Acel… adică, Jikurō, de la ce vârstă şi-a pierdut minţile?

Luându-ne după Tateo, Minako, Shinjirō şi cu mine o privirăm pe bunica drept în faţă. Într-adevăr, asta trebuia lămurit.

Dar, nu ştiu de ce, bunica se uită nedumerită la noi.

— Jikurō?

— Păi, a înnebunit şi a fost băgat într-o cameră cu gratii ca o închisoare, nu?

— Nici pe departe!

Bunica făcu o figură mirată.

— N-a înnebunit deloc! A mers la şcoală cum trebuie şi a ajuns profesor!

Am rămas cu gura căscată.

— Jikurō a ajuns în final director de şcoală generală şi, în timp ce se ducea la postul unde fusese trimis, în nord, s-a prăbuşit în tren din pricina unei hemoragii cerebrale…

— Bunică, minţi! strigă Shinjirō. Doar ai spus că a înnebunit şi a murit, nu? Că scria tot felul de ideograme…

Bunica înţepenise cu gâtul într-o parte.

— Dacă spuneţi voi, parcă am zis aşa ceva…

— Nu-i de glumit, doar ai zis că scria ochi, ureche, gură, nas…

— Dar copilul acela probabil nu era Jikurō! A rămas scris că Jikurō s-a prăbuşit în tren…

— Atunci cine era cel care a înnebunit?

Bunica privi în aer surprinsă de tonul ridicat al lui Shinjirō.

Îşi îndoi degetele peste ambalajul de la pachetul cu mâncare, înşirând numele celor treisprezece fraţi. Întocmai ca în urmă cu câteva seri, nu-şi amintea de Suzujirō. Deşi îşi amintea atât de bine numele fraţilor şi surorilor ei, nu făcea legătura esenţială între nume şi figură.

Ochi, ureche, gură, nas… cine era cel care scrisese ideogramele pe hârtie? Cum se numea tânărul care, în adâncul camerei întunecate, cu zăbrele, scrisese gât, piept, burtă? Aşa cum nu puteam şti cât de adevărată era povestea cu *kappa*, încet-încet, şi băieţelul cu ochi, ureche, gură, nas deveni mai puţin credibil.

Suprafaţa lacului era încreţită de nenumărate valuri. Un vânt uşor adia spre noi. Oare totul se retrăsese într-un loc îndepărtat, precum undele acelei ape?

La prânz, Tateo şi cu mine ne-am întors de la lac cu aceeaşi îndoială.

Până seara, ajunseserăm la acelaşi răspuns. Concluzia era: „Nu te poţi baza pe memoria bunicii.“

După cină, l-am urmat pe Tateo în camera din spate, unde începuse să cânte la orgă. I-am dezvăluit ce-mi povestise bunica în baie despre Mugiko. I-am mărturisit că după aceea am petrecut zile pline de melancolie, lipsite de siguranţă, ca şi când picioarele mi s-ar fi pierdut în ceaţă.

Şi atunci, Tateo se rezemă de orgă şi-şi încrucişă picioarele, dând aprobator din cap: „Te înţeleg foarte bine.“

Apoi îmi mărturisi şi el melancolia care-l cuprinsese după ce bunica povestise despre Tetsurō şi cei doi cedri morţi din dragoste. Dacă un om ca Tetsurō era bunicul lui… Din momentul în care se gândise la aşa ceva, crengile uscate ale celor doi cedri prinseseră să foşnească în urma lui, şoptindu-i ceva.

— Ce anume?

— Nu pot să spun.

Tateo părea ruşinat. Aşa că eu, amintindu-mi de felul neplăcut în care se purtase când ne duseserăm împreună să vedem cedrii, am tăcut.

— Suntem efectiv în aer, spuse Tateo. Acum, că am aflat în ce hal e memoria bunicii, nu putem rămâne cu mâinile-n sân. Întâi şi-ntâi, trebuie să vedem cât din ce-şi aminteşte este corect şi cât este greşit.

Tateo nu mai zâmbea moale, ca de obicei, ci vorbea hotărât. Expresia pe care i-am văzut-o atunci pe chip mi-a plăcut cel mai mult de când îl ştiam.

Când am intrat în sufragerie, Shinjirō şi Minako, un caz rar, stăteau faţă-n faţă şi învăţau.

Bunica, influenţată, pare-se, de cele petrecute la prânz, deschisese un album vechi şi-l privea cu o figură şi mai încrâncenată decât cea a lui Shinjirō şi Minako. Avea în mână o lupă.

Tateo se aşează alături de ea cu expresia lui dintotdeauna.

— Ce faci? întrebă el.

„Aaah“, răsuflă bunica adânc, apoi:

— Sunt mulţi pe care trebuie să-i caut! răspunse ea, ridicându-şi ochii obosiţi.

— Pe cine cauţi?

— Întâi, pe Suzujirō, apoi, pe Jikurō, spuse bunica emoţionată.

— Înţeleg, aprobă din cap Tateo, ca şi când ar fi fost un lucru evident.

— Apoi Mugiko şi Tetsurō…

Era rândul meu să-mi vină să oftez lung. Asta fiindcă bunica şi-a întors atunci ochii strălucind foarte trişti şi însinguraţi spre mine.

— Şi pe Tsumisuke şi Senji…

Lumina din ochii bunicii îşi adâncea nuanţa de tristeţe.

Ca şi când… mi se părea că ochii ei aveau culoarea unui om care s-a rătăcit şi nu se mai poate întoarce acasă.

— Shōsuke, Ginrō, Ryōtarō.

Numele pe care le înşira bunica nu se terminaseră.

Dar eu nu le mai auzeam.

Îmi venise în minte răspunsul găsit cu puţin timp înainte: „Nu te poţi baza pe memoria bunicii.“ Exact, era într-o stare groaznică. Am privit-o nemişcată, mi se rupea sufletul s-o văd cu lupa în dreapta şi cu degetele mânii stângi numărând iar, îndoindu-se. Şi Tateo, ca şi când n-ar mai fi avut putere să zică ceva, privea pierdut mişcarea degetelor ei. Amintirile destrămate nu mai puteau fi reînnodate.

Bătrânul album, mâinile bunicii mângâindu-l. Lupa mărea chipurile îngălbenite de timp ale multor oameni. Mie mi se păreau aproape toţi la fel. Se născuseră la o distanţă de un an sau doi, sau în acelaşi an, la început şi la

sfârşit, din cauza asta era greu să le descifrezi trăsăturile din fotografiile palide.

Cândva, dorisem să ştiu sub ce formă se păstrau amintirile bunicii, petrecute cu zeci de ani în urmă. Atunci m-am gândit că un soi de picături fine, de ceaţă sau de negură, se ridică de pe memoria ei.

Dar acum bănuiam că amintirile vechi erau întocmai ca fotografiile acelea, fără nume proprii, fără cronologie, ca nişte filme separate.

Înaintam în noapte. Shinjirō şi Minako umpleau cu spor paginile caietelor. În camera liniştită pătrunse strigătul păsărilor de noapte. Păsări ciudate. Cântau dimineaţa, la prânz şi seara.

Tateo se lungise pe *tatami* cu ochii deschişi. Până la urmă, cine era bunicul lui? Să fi fost Tetsurō, cel care privise cedrii morţi din dragoste? Sau bunicul pe care-l avusese de la început?

Apoi m-am gândit la mine. Mama mea era Mugiko, sau mama actuală? Îmi dădeam seama că, oricât aş fi întrebat-o pe bunica, n-aş fi ajuns să primesc un răspuns convingător. Răspunsul, chiar dacă i-am fi întrebat pe părinţii noştri, n-avea cum să ne mulţumească, îmi explicase Tateo. De aceea, lui Tateo nu-i mai rămânea acum decât să privească tavanul.

Dintr-odată, m-am uitat la Minako – scria în caiet cu creionul –, la faţa ei albă, cu trăsături regulate. Mi s-a părut că nefericitei Mugiko i s-ar fi potrivit mai bine o fată frumoasă ca Minako. Eu şi Minako aveam aceeaşi vârstă şi aceeaşi bunică. Şi Minako avea la fel de multe şanse să fie fiica lui Mugiko.

Dar n-aveam să vorbesc cu nimeni despre Mugiko. Era bine ca Minako să rămână cea dintotdeauna. Şi voiam ca şi eu să fiu aşa cum eram. De ce să ne silim să înţelegem imposibilul? Aveam să trăiesc şi de-atunci încolo cu credinţa că mama mea actuală era mama mea.

Tot cugetând astfel, m-a cuprins un somn irezistibil.

Shinjirō căscă deasupra caietului. Şi Minako, după el, duse mâna la gură. Mâna mea descrise acelaşi traseu. În colţul camerei, bunica se refugiase de mult în lumea viselor.

Mi-am spus că plecase desigur cu barca pe lac. Lacul din ceaunul mare, negru, de tuci. În noaptea aceea ceaţa se înălţase ca nişte nori

înspăimântători, învârtejiţi. Bunica ridicase acolo ancora. Vâslea. Scârţ-scârţ… Se auzeau lopeţile.

Barca bunicii aluneca pe lac, în noapte.

Pe lac pluteau tot felul de lucruri.

Capul şi mâinile lui Tetsurō… Ba nu, poate că nu mai era vorba de Tetsurō.

Capul şi mâinile cuiva, mai bine zis.

Apoi, părul cuiva.

Ciocanul cu care fuseseră făcute ghetele cuiva.

Erau în comă cedrii sinucigaşi văzuţi de cineva.

Lăsând în urmă dealul, orezăriile, casele, vacile şi caii, păsăretul, lumea de ţărână, bunica trăgea la vâsle.

Era imposibil să se îndeplinească…

Toată dimineaţa fusese înnorat şi plin de ţânţari; după-amiază veni răspunsul de la Clark.

Tateo deschise plicul şi începu să dea neîncrezător din cap.

Iată cuprinsul:

„Doamnă Hanayama Sanae,

Vă mulţumim pentru scrisoare. Şi eu, şi tata am citit-o. Dar nu înţelegem ideogramele şi nici ce vreţi să spuneţi.

Tata s-a bucurat foarte mult, vă mulţumim. Îşi va reveni din boală repede. Mai scrieţi-ne. Vom citi toţi cu bucurie. Vă salut, la revedere.

Clark“

Dacă asta era situaţia, n-aveam ce face.

Tateo trebuia să rescrie scrisoarea bunicii. Se trânti pe burtă în pridvor, cu tămâia contra ţânţarilor, hârtia de scris şi stiloul. E greu să scrii o scrisoare în locul altuia. Tateo îşi frecă vârful nasului cu stiloul, uitându-se chiorâş la hârtia de scris vreo treizeci de minute. În cele din urmă, se puse pe treabă.

Termină în cinci minute.

Iată ce scrisese:

„Dragă Clark,

Mulţumesc pentru scrisoare. Am citit-o cu toţii şi ne-am bucurat. Eu sunt bine. Îi doresc şi lui Suzujirō să se facă repede bine. Aş dori să văd chipul fratelui meu mai mic. Trimiteţi-mi vreo două fotografii. Aştept. La revedere.

Hanayama Sanae“

— Asta e? m-am minunat eu.

— Dacă nu poate citi, n-are nici un sens!

— La ce bun te-ai gândit o jumătate de oră?

— Închide-o până nu zice bunica să i-o arătăm!

Shinjirō veni în fugă:

— Lasă-mă pe mine! luă el plicul.

Şi-i linse marginea cu limba.

— Îmi place să fac asta.

Apoi apăsă plicul cu palma deschisă.

Cina din acea zi era fiertură de *kombu*[12], *kōya tōfu* şi carne de vită cu salată de castraveţi. După-amiază am cules castraveţi în grădină.

Era o atmosferă încărcată, aproape irespirabilă. Cât am cules castraveţi, ţânţarii m-au necăjit întruna. Am dat din mâini şi din picioare după ei. În aerul greu, castraveţii păreau de un verde mai întunecat. Norii stăteau să crape de apă.

Când am ieşit de pe ogor, s-a pornit o ploaie grea.

Am început să alerg strângând coşul cu castraveţi la piept. Cerul se întuneca treptat dinspre parcelele de ogor îndepărtate şi ploaia venea spre mine. Vedeam limpede cum perdeaua de ploaie înghite rapid câmpul şi mă urmăreşte. Ca un om care fuge.

Când am dat colţul, pe câmpia neagră, departe… pe câmpia întunecată precum noaptea, am văzut ceva alb care flutura şi m-am oprit. Când m-am uitat mai bine, sub acel ceva alb am zărit trupul unui om. „E bunica“, mi-am zis. Bunica alerga înapoi spre casă, cu prosopul alb pe cap.

Dar fluturele alb nu se apropia câtuşi de puţin. Oricât ar fi fugit, bunica nu alerga mai repede. Doar trupul îi sălta. Probabil că era obositor.

Deja, în depărtare, câmpul era inundat. Un lac galben. Iar prosopul alb al bunicii continua să danseze deasupra. Am privit o vreme punctul acela alb. După care am lăsat coşul cu castraveţi în faţa porţii şi mi-am dat jos sandalele de bucătărie.

Apoi am fugit s-o ajut pe bunica.

Note

10. Animal imaginar din folclorul japonez, care trăieşte în ape.

11. Găluşte de orez cât pumnul, în care se pun peşte, prune murate sau icre, învelite de obicei în iarbă-de-mare. Îndeplinesc rolul sendvişului occidental.

12. Iarbă-de-mare.